

ትምህርት ሦስት

ኢሳይያስ ምዕራፍ አንድ

አንደኛ ቀን

ኢሳይያስ 1:1-9

እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፤ «ከእኔ ጋር በፍቅር ታዛዥነት ብትመላለሱ እባርካችኋለሁ። በመካከላችሁ አድራለሁ። እህላችሁ ያድጋል። ጤነኛና ከጠላቶቻችሁ የተጠበቃችሁ ትሆናላችሁ። ለእኔ ባትታዝዙ ግን በረከቱን እወስድባችኋለሁ። ምረጡ ምን ትፈልጋላችሁ? በረከት ወይስ መርገም?»

1ኛ ጥያቄ፡- ዘዳግም 28ን አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ለሚታዘዙ ሰዎች ተስፋ ከገባቸው ነገሮች አንዳንዶቹን ዘርዝር። ለ) እግዚአብሔር በማይታዘዙ ሰዎች ላይ እንደሚያመጣ ከተናገራቸው መርገሞች አንዳንዶቹን ዘርዝር። ሐ) ዛሬ እግዚአብሔር ለታዛዥነታችን የሚሰጠን አንዳንድ ነገሮች ምንድን ናቸው? መ) ዛሬ እግዚአብሔር ላለመታዘዛችን የሚሰጠን አንዳንድ ማስጠንቀቂያዎች የትኞቹ ናቸው? ሠ) እግዚአብሔር ለሰው ልጅ የመታዘዝ ወይም ያለመታዘዝ ነጻነት ለምን የሰጠው ይመስልሃል?

መታዘዝ ወይም አለመታዘዝ። የእስራኤል ሕዝብ ወደ ተስፋዬቱ ምድር ለመግባት ሲቃረቡ እግዚአብሔር ቃል ኪዳን በገባላቸው ወቅት ያቀረበላቸው ምርጫ ይኸው ነበር። መታዘዛቸው በረከቱን ሲያስከትል፤ አለመታዘዛቸው ግን ቅጣቱን ያመጣባቸው ነበር (ዘዳግ. 30:11-20)። ይህ ዛሬም እግዚአብሔር ለእኛ የሚሰጠን ተመሳሳይ ምርጫ ነው። እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ወይም ላለመታዘዝ ልንመርጥ እንችላለን። እግዚአብሔር ለታዛዥነታችን ይባርከናል፤ ላለመታዘዛችን ደግሞ ይቀጣናል። ለእኛ የተገቡልን የተስፋ ቃሎች ለብሉይ ኪዳን አይሁዶች የተሰጡት ዓይነት ላይሆኑ ይችላሉ፤ እግዚአብሔር ሀብት፣ ጤንነትና ከስደት የነጻ ሕይወት ላይሰጠን ይችላል። ነገር ግን እግዚአብሔርን በምንታዘዝበት ጊዜ የምናገኛቸው በረከቶች የልብ ሰላም፣ ከበደለኛነት ስሜትና ከፍርሃት ነጻ መውጣት፣ የዘ ላለም ሕይወት ዋስትናና የመሳሰሉት ናቸው (ኤፌ. 1:3-14)። መርገምም እንደዚሁ ውጫዊ ላይሆን ይችላል። በጠላት መጠቃትን፣ ወይም በሽታን፣ ወይም ድህነትን ላይጫምር ይችላል። ዳሩ ግን በልባችን ውስጥ የበደለኛነት ስሜት፣ መራርነት፣ ጥላቻ፣ ፍርሃት፣ የሰላም እጦት፣ ወዘተ. . . መርገም ሊኖር ይችላል። በዚህ ላይ በረከቱን ወይም መርገሙን የሚያመጣልን እንደ እስራኤል ሕዝብ ሁሉ ዛሬም የእኛው ምርጫ ነው።

ትንቢተ ኢሳይያስ የተጻፈው ከዘዳግም 28 የተስፋ ቃሎችና መርገሞች በተቃራኒ ነበር። አይሁዶች ለምን ብዙ ችግሮች እንደተጋረጡባቸው በማሰብ እየተገረሙ ነበሩ። ሃይማኖተኞችና

እግዚአብሔርን የሚያመልኩ ሰዎች ነበር። ዳሩ ግን አምልኮተ ጣዖትም ያካሂዱ ነበር። አንዳንድ ጊዜ ነገሮች በጥሩ ሁኔታ የሚቀጥሉ ይመስሉና ወዲያው ደግሞ የከፋ ቀውስ ውስጥ ይዘፈቃሉ። የእግዚአብሔርን በረከት ሲጠባበቁ በተቃራኒው መርገም ይደርስባቸዋል። ኢሳይያስ የዚህን እንቅጥልሽ ምሥጢር በመግለጽ ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ይጠይቃቸዋል።

2ኛ ጥያቄ፡- ትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ አንድን አንብብ። በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የሚገኘውን ዐቢይ ትምህርት በአንድ አንቀጽ ጠቅለል አድርገህ ጻፍ።

3ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 1:1-9ን እንደገና አንብብና የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልስ። (ሀ) ኢሳይያስ የእግዚአብሔርን መልእክት በተቀበለበት ወቅት የይሁዳ ነገሥታት እነማን ነበሩ? (ለ) በትምህርት አንድ ላይ በመመሥረት፣ እያንዳንዱን ንጉሥ፣ ባሕርያቸውንና የአገዛዛቸውን ባሕርይ ጻፍ። (ሐ) 1) «ራእይ» የሚለው ቃል ምን ፍች አለው? ዛሬ ይህ ቃል የሚያስተላልፋቸውን የተለያዩ ትርጉሞች ስጥ። 2) ከእነዚህ ትርጉሞች ኢሳይያስ ከተጠቀመበት ጋር የሚመሳሰሉ የትኞቹ ናቸው? (መ) እግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ምስክርነት የሚጠራው ለምንድን ነው? (ዘዳግም 28ን ተመልከት) (ሠ) 1) በቁጥር 2-3 እግዚአብሔር አይሁዶችን ምን ሲል ይጠራቸዋል? 2) እግዚአብሔር ምን አድርጎላቸዋል? 3) ለእግዚአብሔር ምላሽ የሰጡት እንዴት ነበር? 4) አይሁዶች ለእግዚአብሔር የሰጡትን ምላሽ ከእንስሳት ምላሽ ጋር አነጻጽር። (ረ) 1) በቁጥር 4 ስለ ይሁዳ የተሰጡትን መግለጫዎች ዘርዝር። 2) በእያንዳንዱ አገላለጽ ኢሳይያስ ለማስተላለፍ የሚፈልገው መልእክት ምንድን ነው? (ሰ) 1) እግዚአብሔር በይሁዳ ላይ ያመጣቸውን ቅጣቶች ዘርዝር። 2) ይህ መርገም ምን ያህል ከተገለጹበት ሁኔታ ጋር የሚመሳሰለው እንዴት ነው? (ሸ) 1) ሰዶምና ገሞራ ምን ሆኑ? 2) ኢሳይያስ ኢየሩሳሌም እንደ እነርሱ እንዳትሆን የጠበቃት ነገር ምንድን ነው አለ? (ቀ) 1) ከቁጥር 1-9 ለእግዚአብሔር የተሰጡትን የተለያዩ ስሞች ዘርዝር። 2) የእያንዳንዱ ስም ትርጉም ምንድን ነው? 3) ኢሳይያስ ሆን ብሎ እነዚያን ስሞች የተጠቀመው ለምን ይመስላል? (በ) ከዚህ ክፍል ውስጥ ክርስቲያኖች ሊያውቋቸውና ሊጠቀሙባቸው የሚገባቸውን ትምህርቶች ዘርዝር።

ኢሳይያስ ምዕራፍ አንድ እስከ ስድስት የትንቢተ ኢሳይያስ የመጀመሪያው ዐቢይ ክፍል ነው። እነዚህ ምዕራፎች በጊዜ ቅደም ተከተል የተጻፉ አይደሉም። ክፍሉን ስንመለከት ኢሳይያስ ምዕራፍ ስድስት በመጀመሪያው ላይ መጥቶ የኢሳይያስን ለነቢይነት መጠራት የገለጸ ይመስላል። ይሁንና፣ ኢሳይያስ በራእዩ የተመለከተውን ቅዱስ አምላክ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ከፋት ጋር ለማነጻጸር ያመች ዘንድ እስከዚሁ ክፍል የመጨረሻ ክፍል ድረስ ሳይጠቅስ ቆይቷል። በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሑራን በነዚህ ምዕራፎች የተጠቀሱት ትንቢቶች

ለኢሳይያስ የተሰጡት ኢየሩሳሌም በአሦር ልትወረር በቀረበችበት በሕዝቅያስ የአገዛዝ ዘመን እንደሆነ ያምናሉ።

ኢሳይያስ 1-6 ለትንቢተ ኢሳይያስ እንደ «መግቢያ» ሆኖ ሊመደብ ይችላል። በዚህ ክፍል ኢሳይያስ በመጽሐፉ ሁሉ ውስጥ ከተገለጹት ዐበይት እውነቶች ጋር ያስተዋውቀናል። በዚህ ክፍል ስለ ይሁዳ ኃጢአቶች፣ በእነርሱ ላይ ስለሚመጣው ፍርድ፣ የእግዚአብሔር ቅሬታዎች እንደሚድኑ፣ ወደፊት ታላቅ የእግዚአብሔር መንግሥት እንደሚመሠረትና በኃጢአተኞች ላይ ስለሚደርሰው ቅጣት እናነባለን። እንዲሁም ኢሳይያስ ምዕራፍ አንድ ለዚሁ የመጀመሪያው ክፍል እንደ መግቢያ ሊታይ ይችላል። ይህም ክፍል የትንቢተ ኢሳይያስን መሠረታዊ ትምህርቶች ያቀርባል። እግዚአብሔር ከሕዝቡ የሚጠላቸውን የኃጢአት ወቀሳዎች ይጠቁማል። ስለሚመጣው የእግዚአብሔር ፍርድም የሚለው አለው። ነገር ግን አይሁዶች ንስሐ ገብተው መንገዶቻቸውን ቢቀይሩ እግዚአብሔር በረከቱን እንደሚያድስ ይናገራል።

ማስታወሻ፤ ይህን የጥናት መምሪያና ማብራሪያ ከማንበብህ ቀደም ብለህ የምናጠናውን የንባብ ክፍል በጥንቃቄ ብታነብ ከጥናቱ ከፍተኛ ጥቅም ታገኛለህ።

1. የትንቢተ ኢሳይያስ መቼት (ኢሳ. 1:1)

በይሁዳ ታሪክ ከነበሩት አብዛኛዎቹ ጊዜያት ሲነጻጸር፣ ኢሳይያስ የትንቢት አገልግሎቱን የጀመረበት ጊዜ በመንፈሳዊም ሆነ በፖለቲካዊ መልኩ የተሻለ ነበር። ያዝያንና ኢዮአታም ሁለቱም ሕዝቡ እግዚአብሔርን እንዲያመልክ ያበረታቱ ነበር። ሁለቱም መሪዎች ጥሩ የፖለቲካ መሪዎች ነበሩ። ከሌሎች አገሮች ጋር ሰላማዊ ግንኙነት ስለነበራቸው፣ ሕዝቡ መልካም የህብት ይዞታ ነበረው።

ቀጣዩ ንጉሥ አካዝ የይሁዳን መልካም አቅጣጫ ለወጠው። እንደገና አምልኮተ ጣዖትን በማስተዋወቅ የቤተ መቅደሱን በር ዘጋው። ይህንንም በማድረጉ እውነተኛው አምላክ እንዳይመለከ ከለከለ። በፖለቲካ ረገድ፣ እግዚአብሔር ለኃጢአታቸው ስለቀጣቸው ወቅቱ የጦርነት ወቅት ነበር። እስራኤልና ሶርያ ይሁዳን በመውጋት ሊያሸንፉዋት ተቃርበው ነበር። አካዝ ሊተርፍ የቻለው ወደ አሦር በማዘንበል ነበር። ይህም ሆኖ፣ ዋጋ መክፈል ነበረበት። ይኸውም ለቀጣይ አንድ መቶ ዓመታት ይሁዳ የአሦር ተገዢ የመሆን ግዴታ ወድቆባታል።

ሕዝቅያስ ሌላው እግዚአብሔርን የሚፈራ ንጉሥ ነበር። ሕዝቅያስ ከይሁዳ አምልኮተ ጣዖትን ሊያጠፋ የጣረበት ጊዜ በመሆኑ፣ ይህ

በይሁዳ ታሪክ ሌላው ሃይማኖታዊ ዕድገት የታየበት ወቅት ነበር። በፖለቲካ ረገድ ግን በአንድ በኩል የአምር አገዛዝ በሌላው በኩል የሕዝቅያስ ከአገዛዙ ነፃ የመውጣት ትግል ውጥረቱን አባብሶት ነበር።

እግዚአብሔር ለባሪያው ለኢሳይያስ የተናገረው እነዚህ የተለያዩ ሰዎች በሚገዙበት ወቅት ነበር። ኢሳይያስ ለይሁዳ ሕዝብ የሚያስተላልፈውን መልእክት «ራእይ» ሲል ጠርቶታል። ዛሬ ይህን «ራእይ» የሚባል ቃል በተለያዩ መንገዶች እንጠቀምበታለን። ለወደፊቱ ሕይወታችን እግዚአብሔር ሰጥቶናል ብለን የምናምነውን ግልጽ ዕቅድ ለመግለጽ እንጠቀምበታለን። አንዳንድ ጊዜም እግዚአብሔር ለሌሎች ይተላለፍ ዘንድ ለአንድ ሰው የሰጠውን መልእክት ለመግለጽ እንጠቀምበታለን። ወይም ደግሞ እግዚአብሔር በተአምራዊ መንገድ ፈቃዱን ለአንድ ሰው የገለጸበትን ሕልም ወይም ከተራነት የመጠቀ ገጠመኝ ለመግለጽ ራእይን እንጠቀማለን።

መጽሐፍ ቅዱስ «ራእይ»ን የሚጠቀመው በመጨረሻዎቹ ሁለት መንገዶች ነው። አንዳንድ ጊዜ «ራእይ» አንድ ሰው እንቅልፍ ሳይተኛ በዓይነ-ሕሊናው ወደፊት እግዚአብሔር ምን እንደሚሠራ የሚመለከትበትን ሁኔታ ያመለክታል። ለምሳሌ፡ በኢሳይያስ 6 ኢሳይያስ እግዚአብሔርን ከዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ያየዋል። ምናልባትም እግዚአብሔርን ቀጥታ በዓይኖቹ አልተመለከተም ይሆናል። ነገር ግን በዓይነ-ሕሊናው ነው። ምን ያህሉ የትንቢተ ኢሳይያስ መጽሐፍ መጀመሪያ በዚህ ዓይነት መንገድ እንደመጣ አናውቅም። ምናልባትም ኢሳይያስ ወደፊት ስለሚመሠረተው መንግሥት ብዙ ነገሮች በዓይነ-ሕሊናው ተመልክቶ ሲያበቃ በኋላ በቅኔው የገለጸው ይመስላል። ነገር ግን በትንቢት መጻሕፍት ውስጥ ብዙውን ጊዜ «ራእይ» የሚለው ቃል የሚያመለክተው እግዚአብሔር ለሕዝቡ ለማስተላለፍ የሚፈልገውን አንድ መልእክት መግለጡን ነው። ምናልባትም ኢሳይያስ ይህንን ቃል የተጠቀመው በዚሁ መንገድ ይሆናል። የሚናገረውና በኋላም የጻፈው ነገር ከእግዚአብሔር እንደመጣ ያውቅ ነበር። ምናልባትም ከስተቶቹን «አላየም» ይሆናል። ነገር ግን እግዚአብሔር ሲናገር ስምቷል፤ እግዚአብሔርም ለአይሁዶች ያስተላለፈውን መልእክት አድርጏል።

ኢሳይያስ ራእዩ መጀመሪያ የታለመው ለይሁዳና ለኢየሩሳሌም እንደሆነ ይነግረናል። የትንቢቶቹ የቅርብ ዓውድ፡ የኃጢአት ዝርዝሮች፡ የሚመጣው ፍርድ ገለጻና የወደፊት የተስፋ ቃሎች የተሰጡት ለደቡባዊው የይሁዳ መንግሥት በተለይም ለርእሰ-ከተማዋ ለኢየሩሳሌም ነበር። ኢሳይያስም የኖረውና ያገለገለው በኢየሩሳሌም ነው። አንዳንድ ራእዮች ከእስራኤልና ከሌሎችም አገሮች ጋር የሚዛመዱ ነበሩ። ይሁንና፡ የእግዚአብሔር ቃል ለሁሉም ዘመን ሰዎች የሚሆኑ የተስፋ ቃሎችና መርሆዎች አሉት። ስለሆነም፡ ዛሬ

እግዚአብሔር ከትንቢተ ኢሳይያስ መጽሐፍ ሊያስተምረን የሚፈልጋቸው ብዙ ነገሮች እንዳሉ እንመለከታለን። እነዚህም በራስ ከመርካት ኃጢአት የሚያስጠነቅቁን፣ በችግር ጊዜ የሚያበረታቱን፣ ዘላለማዊ የበረከት ተስፋ የሚሰጡን፣ ወዘተ. . . ናቸው።

2. የእግዚአብሔር ልጅ የሆነው እስራኤል ከተፈጠሩት እንስሳት ጋር ሲነጻጸር (ኢሳ. 1:2-3)።

ከኢሳይያስ ዘመን 700 ዓመታት ያህል በፊት፣ የእስራኤል ሕዝብ ወደ ተስፋዪቱ ምድር በደረሱበት ወቅት ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን አድርገው ነበር። በዚያን ጊዜ ሙሴ ሰማይና ምድርን ምስክርነት ጠራ (ዘዳ. 32)። ሰዎች ኑረው የሚሞቱ በመሆናቸው ቃል ኪዳኑን ሊዘነጉ ይችላሉ። ሰማይና ምድር ግን አያልፉም። በተምሳሌትነት እዚያው ቆመው የእግዚአብሔር ሰዎች ቃል ኪዳኑን ይጠብቁ እንደሆነ ይመለከታሉ።

አሁን ከ700 ዓመታት በኋላ ኢሳይያስ በእግዚአብሔርና በሕዝቡ መካከል ምስክሮች ወደነበሩት ሰማይና ምድር በመመለስ ይጽፋል። ኢሳይያስ እየሰጠን ያለው መግለጫ የፍርድ ችሎት ትእይንት ሥዕል ነው። በአንድ በኩል ተከላሽ የሆነው የእግዚአብሔር ልጅ ይሁዳ ይገኛል። በሌላ በኩል ደግሞ እግዚአብሔር ከላሽ ሆኖ ቆሟል። ክሱን የሚሰሙት ደግሞ ሰማይና ምድር ናቸው። እግዚአብሔር ክሱን እንደሚሰሙና ምስክሮች እንዲሆኑለት ይጠይቃቸዋል።

እግዚአብሔር የሚያቀርባቸው ክሶች ምንድን ናቸው? በመጀመሪያ፣ ሕዝቡ እርሱን ለማፍቀር አልፈለገም ነበር። እግዚአብሔር ለእስራኤል ሕዝብ ያደረጋቸውን ነገሮች ሁሉ ለሰማይና ምድር ያስታውሳቸዋል። እግዚአብሔር ልጆቹ አድርጓቸው ነበር (ዘጸ. 4:22፤ ዘዳ. 1:31 ተመልከት)። አባት ልጆቹን እንደሚንከባከብ እግዚአብሔር በተለያዩ ብዙ መንገዶች ተንከባካቢቸዋል። ከጠላቶቻቸው አድኗቸዋል። ጥሩ ምርት ሰጥቷቸዋል። ጥቂቱ ሕዝብ ወደ ታላቅ ሕዝብነት እንዲያድግ አድርጓል። በአጠቃላይ እግዚአብሔር በቃል ኪዳኑ ውስጥ የራሱን ድርሻ ተወጥቷል።

እስራኤላውያን ግን የራሳቸውን ድርሻ አላሟሉም። እነርሱ እግዚአብሔርን አልታዘዙትም። ይሁንና፣ ከዚያ በላይ የእግዚአብሔርን ልብ ያሳዘነው ነገር ቢኖር እስራኤላውያን ሆን ብለው ከእግዚአብሔር መመለሳቸው ነበር። እግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር የፍቅር ግንኙነት ለማድረግ ሲፈልግ እነርሱ ግን ወደ ሌሎች ጣዖታት ተመለሱ። ለወላጅ በልጆቹ ከመተው የበለጠ ልብን የሚያቆስል ነገር አይኖርም። እስራኤላውያን ወደ ሌሎች አማልክት ሲመለሱ እግዚአብሔርም በልጆቹ የተተወ ወላጅ የሚሰማው ስሜት ተሰማው። እግዚአብሔር

ለአይሁዶች በርካታ በረከቶችን የሰጣቸው ቢሆንም፤ እነዚያን በረከቶች እንደማይረቡ ነገሮች ቆጠሯቸው። እግዚአብሔር ሕዝቡን ለመቅጣት በሚፈልግበት ጊዜ ምንም ይሁን ምን ሕዝቡ ሊረዱለት አልቻሉም። ልክ እግዚአብሔር ባለመታመኑ እጆቹን በችሎት ውስጥ እንደሚያነሣ ዓይነት ነበር። እግዚአብሔር ለልጁ ለእስራኤል ሁሉንም ነገር አድርጓል፤ ልጁ ግን አሁንም አልተቀበለውም።

ሁለተኛ፡ ልጆቹ ሊያከብሩት አልፈለጉም። እስራኤላውያንም ሆኑ እንስሳት በእግዚአብሔር ተፈጥረዋል። ለሰዎች እግዚአብሔር ምክንያት የመስጠትና የመምረጥ ኃይል ሰጥቷቸዋል። ለእርሻ እንስሳት እግዚአብሔር የደመ-ነፍስ ክብር ሰጥቷቸዋል። እጅግ ለበ-ደንዳና የሆኑት አህያና በሬ እንኳ ሳይቀር የሚመግቧቸውንና የሚንከበከቧቸውን ጌቶቻቸውን ማክበር ያውቃሉ። ሁልጊዜ ምሽት ወደ ጌቶቻቸው ቤት ይሄዱና ቀን ቀን ደግሞ በፈቃደኝነት ለባለቤቶቻቸው ይሠሩላቸው። በሌላ በኩል፡ በምድር ላይ ከሚገኙ ሕዝቦች ሁሉ ለአምላካቸው የተመረጡት የእስራኤል ሰዎች ከእንስሳት የበለጠ ሊያከናውኑ ሲገባ እግዚአብሔርን ለማክበር አልፈለጉም። እግዚአብሔር «ቤታቸው» የዘላለማዊ ዋስትናና በረከታቸው እንደሆነ አላወቁም። (ማስታወሻ፤ በዚህ ስፍራ ኢሳይያስ «እስራኤል» የሚለውን ቃል የሚጠቀመው የሰሜኑንም ሆነ የደቡቡን መንግሥት ለማመልከት ነው። ሁለቱም ወገኖች እግዚአብሔርን የሚያስተናግዱት በተመሳሳይ መንገድ ነበር። የመጀመሪያው እስራኤል የሆነው ያዕቆብ በረከትን ለማግኘት ከእግዚአብሔር ጋር ታግሏል። የእርሱ ትውልዶች የሆኑት እስራኤላውያን ግን በእግዚአብሔር ለመባረክ የእርሱ ዓይነት ፍላጎት ቢኖራቸውም ቅሉ እግዚአብሔርን አላከበሩትም። በረከቱንም አልፈለጉም።)

4ኛ ጥያቄ፡- ሀ) እንስሳት ከእስራኤላውያን በላይ ብልሆች የሆኑት በምን መንገድ ነው? ለ) ብዙ ክርስቲያኖች በድርጊቶቻቸው እግዚአብሔር ያደረገላቸውን ነገር እና እንዴት ሊያከብሩት እንደሚገባ የሚዘነጉባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ሐ) የራሱን ሕይወት መርምር። እግዚአብሔርን እንደምትወድና እንደምታከብር የምትገልጽባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

የችሎቱ የፍርድ ውሳኔ ምን እንደሆነ አልተነገረንም። ይሁንና፤ እስራኤል ጥፋተኛ ሆና መገኘቷ ግልጽ ነው። ክርስቲያኖችም ዛሬ እግዚአብሔርን ባለመውደዳቸውና ባለማክበራቸው ጥፋተኞች ናቸው። ኢየሱስ ክርስቶስ ለኃጢአታችን በመሞት የማይነገር ቁሳዊና መንፈሳዊ በረከት ሰጥቶናል። ይህም ሆኖ፤ ብዙውን ጊዜ ጀርባችንን ለእርሱ እየሰጠን እንደ ግል ምኞታችን እንኖራለን። የእርሱ ትእዛዛት አንጠብቅም። ለእርሱ አንመሰክርም። አሥራታችንንም አንከፍልም። እግዚአብሔር በኢሳይያስ ዘመን እንዳዘነ ሁሉ፤ ዛሬም ብዙ

ክርስቲያኖች ፍቅራቸውንና አክብሮታቸውን ለእግዚአብሔር በሚገልጽ አኳኋን ባለመኖራቸው ልቡ ያዝናል። ዛሬም እንስሳት ከእግዚአብሔር ሕዝብ ይልቅ አስተዋዮች ናቸው።

3. የይሁዳ ሕዝብ የተገለጸበት ሁኔታ (ኢሳ. 1:4)

ለአጭር ጊዜ ኃጢአት አስደሳች ነገር እንደሚመስል መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል (ዕብ. 11:25)። አንድ ሰው በዝሙታዊ ግንኙነት ሲመላለስ ወይም ሠርቆ ሲያመልጥ ሁለት ነገሮች ይከሰታሉ። አንደኛ፡ ማንም ሰው ሳያውቅበት ኃጢአትን በመሥራቱ ደስታ ይሰማዋል። በሁለተኛ ደረጃ ግን በእግዚአብሔር ዓይን ኃጢአት በትክክል ምን እንደሚመስል መገንዘብን ይዘነጋል። «ሁሉም የሚያደርገው ነው። ይጼን ያህል ክፉ ነገር አይደለም። አንድ ደስ የሚያሰኝ ነገር ባገኝ ወይም ሳልያዝ አንድን ነገር ብወስድ እግዚአብሔርን ምን ገደደው? ሰዎች የራሳቸውን ዕቃ መጠበቅ ነበረባቸው» በማለት ማመኘኛ ማቅረብ ይጀምራሉ።

5ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ሰዎች ኃጢአት በሚሠሩበት ጊዜ ለራሳቸው ወይም ለእግዚአብሔር ከሚሰጧቸው ምክንያቶች አንዳንዶቹ የትኞቹ እንደሆኑ ዘርዝር። ለ) ሰዎች ኃጢአት ሁሉ በእግዚአብሔር ዓይን ፊት ምን ያህል የክፉ ነገር እንደሆነ የሚረሱት ለምን ይመስላሃል?

የይሁዳ ሰዎች ኃጢአት በእግዚአብሔር ዓይኖች ፊት ምን ያህል ክፉ እንደሆነ ዘንግተው ነበር። ውጫዊ የአምልኮ ተግባራት ብቻ እያካሄዱ እግዚአብሔርን በመከተል፤ እግዚአብሔር ስለ ውጫዊው አምልኮአቸው እንጂ ስለ ኃጢአታቸው እንደማይገደው ያስቡ ነበር። በመሆኑም፤ እግዚአብሔር እንዴት ኃጢአትን እንደሚጠላ ዘንግተው ነበር። እግዚአብሔር ገላጭ ቃላትን በመጠቀም ኃጢአት ለእርሱ ምን እንደሚመስል ለእስራኤል አሳይቷል። እግዚአብሔር የይሁዳን ሕዝብ የገለጸባቸውን ሁለት የተለያዩ መንገዶች ተመልከት። በመጀመሪያ፤ ከኃጢአት ጋር በተዛመደ መልኩ ይገልጻቸዋል (ከቁጥር 1-4)። ሁለተኛ፤ ለእርሱ ካላቸው አመለካከት ጋር በተዛመደ መልኩ ይገልጻቸዋል (ከቁጥር 5-7)። ኢሳይያስ «ወዮላቸው» ብሏል። ይህም ማለት የእግዚአብሔር ፍርድ ፈጥኖ ይደርስባቸዋል ማለት ነው።

1. ኃጢአተኛ ሕዝብ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ የኃጢአት መሠረታዊ አሳብ «ምልክቱን መሳት» ነው። ይህም እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያዘጋጀውን ዓላማና መመዘኛ አለማግኘት ማለት ነው። እግዚአብሔር በእስራኤላውያን ፊት ትእዛዛትን ያስቀመጠ ሲሆን፤ እንዲታዘዙት ይጠብቅ ነበር። እስራኤል በዓለም ውስጥ ከሚገኙ ሌሎች አገሮች ሁሉ በተለየ አኳኋን መኖር ነበረባት። እነርሱ ግን የዓለምን የአኗኗር ዘይቤ ይቀዱ ጀመር። የሰጣቸውንም ትእዛዛት

አልጠበቁም። በመሆኑም፤ እንደ ሕዝብ እግዚአብሔር ለእነርሱ ያዘጋጀላቸውን ዓላማ ጥሪ ሳቱ። አሳይያስ እንደሚለው ይሁዳ አንድ ጊዜ ተሳስታ ኃጢአት በመሥራት አላበቃችም። ይልቁንም በልማዳዊ ኃጢአት ውስጥ ተዘፈቀች።

2. በበደል ሸክም ጎብጠዋል፤ በዚህ ስፍራ የተመለከተው ምስል እጅግ ብዙ ሸክም ከማዘሉ የተነሣ እየተንገዳገደ ወደ ውድቀት የሚያመራውን ሰው ወይም አህያ የሚያሳይ ነው። የይሁዳ በደሎች እጅግ ከመብዛታቸው የተነሣ ለመውደቅ ይንገዳገዱ ጀመር። ሸክሙ ምን ነበር? ሸክሙ በደላቸው ነበር። ይህ ቃል ሁለት አሳቦችን ይይዛል። መጀመሪያ፤ ኃጢአታቸው በደለኞች አድርገዋል። የኃጢአታቸው ቁጥር ከመበራከቱ የተነሣ ትልቅ ሸክም ሆነባቸው። ሁለተኛ፤ «በደል» የሚለው ቃል ኃጢአት በውስጣቸው የፈጠረውን ሥነ-ልቦናዊ ውጥረትም ያመለክታል። ኃጢአት ለጊዜው መልካም ሊመስል ቢችልም፤ ወዲያው ጥልቅ ውስጣዊ የበደለኝነት ስሜት ማደግ ይጀምራል። «ባለቤቴ ብትደርስበትስ? ብያዝስ? ያደረግሁትን ሰዎች ያውቁ ይሆን? ለምንድን ነው እንደዚያ ትክ ብለው የሚያዩኝ?» ኃጢአትን በሠራ ሰው አእምሮ ውስጥ ከሚመሳሰሉት ጥያቄዎች እነዚህ ጥቂቶቹ ብቻ ናቸው። በደል ከሰው ሕይወት ውስጥ ደስታን ወይም ሰላምን በመንጠቅ በሰውዬው ውስጥ እያደገ የሚሄድ ሸክም ይሆናል። ያ ሸክም ሊነሣ የሚችለው በንስሐ ብቻ ነው።

3. ከፋ አድራጊ ልጆች፤ እግዚአብሔር እስራኤልን የመረጠው ለዓለም በረከት እንድትሆን ነበር። እግዚአብሔር ለአብርሃም በእርሱ አማካኝነት የዓለም ሕዝቦች ሁሉ እንደሚባረኩ ተናግሮ ነበር። ዳሩ ግን የአብርሃም ዘር ባለማቋረጥ ከፋትን የሚሠራ የሰዎች ዘር ሆነ።

4. ከፋና የተበላሹ ልጆች፤ በአንድ ወቅት ወደ ውንብድናና ነፍሰ-ገዳይነት የተሰማራ የወንጌላዊ ልጅ አጋጥሞኛል። ለወላጆች ልጆቻቸው እውነተኛውን ትተው የከፋትን ጎዳና ሲከተሉ ከማየት የበለጠ የሚያሳፍር ነገር የለም። ብዙውን ጊዜ እንዲህ ዓይነት ልጆች ከማያምኑት የከፋና የላቀ ጥፋት የሚያደርሱ ናቸው። ለእግዚአብሔርም ይኼ እውነት ነው። አይሁዳውያን የእርሱ ልጆች ነበሩ። እርሱን እንዲመስሉ፤ እንዲያከብሩትና እንዲታዘዙት ይጠብቅ ነበር። እነርሱ ግን ሙሉ ለሙሉ ከፋዎችና ብልሹዎች ሆኑ። እንዲያውም በአካባቢያቸው ከነበሩት አረማውያን ብለው ተገኙ (2ኛ ዜና 33:9)።

5. ከጌታ ፊታቸውን መለሱ፤ ቀደም ሲል እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን በመካከላቸው እንደሚኖር ተናግሮ ነበር (ዘጸ.

25:8)። የነገሥታት ንጉሥ በመካከላቸው ይኖር ነበር። ከእነርሱ ጋር ቃል ኪዳን አደረገ። በዚህ ስፍራ እግዚአብሔርን ለመጥራት ያገለገለው ስም «ያህዌ» ከእነርሱ ጋር ቃል ኪዳን የገባ ታላቅ አምላክ ነበር። ዳሩ ግን የእነርሱ ምላሽ እንዴት ነበር? ጀርባቸውን ለእርሱ በመስጠት መንገዳቸውን ቀጠሉ። ይህም ቤተሰቧን ትታ ለመሄድ እንደወሰነች ሚስት ነበር። እንዲህ ዓይነቷ ሴት ጀርባዋን ለባሏና ለልጆቿ በመስጠት በሩን ተራምዳ ትጓዛለች። የትኛውም ባል ሚስቱን ከሚወደው በላይ እስራኤልን ይወድ ለነበረው አምላክ ይህ መተው የሚያስከትለውን ሕመም አስብ (ሆሴ. 1-2)።

6. የእስራኤልን ቅዱስ ናቂት፤ እስራኤል እንዴት እግዚአብሔርን እንደናቀች የምናውቀው ነገር የለም። ምናልባትም ድምፃቸውን አውጥተው በእግዚአብሔር ላይ አልሳቁም ይሆናል። ነገር ግን ተግባራቸው እግዚአብሔርን እንዴት እንደ ናቂት ያሳይ ነበር። ሌሎችን አማልክት በግልጽ በማምለክ ይሆን? ትእዛዛቱን ባለማክበር ይሆን? ወደ እርሱ ባለመጸለይ፣ ቃሉን ባለማንበብ፣ ወይም አሥራት ባለመክፈል ይሆን? ምናልባትም በዚህ ሁሉ ይሆናል። እግዚአብሔርን የምንንቀው እርሱ ማን እንደሆነ ስንዘነጋና እንደ ሌላው ሰው ሁሉ ደካማ፣ ልባችንን ለማየት የማይችል፣ ሊተው የሚችል አድርገን ስንመለከተው ነው። ማንነቱን ማለትም የአማልክት አምላክነቱን፣ የነገሥታት ንጉሥነቱን፣ የዓለም ፈጣሪነቱን፣ ሁሉን ቻይነቱን ለይቶ የሚያሳይ ማንኛውንም ተግባር መፈጸም እግዚአብሔርን መናቅ ነው። ኢሳይያስ ለመጀመሪያ ጊዜ «የእስራኤል ቅዱስ» የሚለውን ልዩ ሐረግ መጠቀም ይጀምራል። እግዚአብሔር ሊከበር የሚገባው ስፍራ ቢኖር እስራኤል አገር ነበር። ለዚሁም ምክንያቱ እርሱ ልዩ አምላካቸው በመሆኑ ነው። እርሱ እጅግ ልዩና በለዎች ምናብ ሊታይ ከሚችለው ነገር ሁሉ በላይ ነው። አልቅት በውኃ ውስጥ እንደሚኖር በኃጢአት ለመኖር ከሚፈልጉት እስራኤላውያን በተቃራኒ፣ እግዚአብሔር ከኃጢአት የተለየ አምላክ ነበር።

7. ወደ ኋላ በመመለስ ከእግዚአብሔር ተለይተው ነበር፤ አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም፣ «ራሳቸውን ከእግዚአብሔር ርዳታ ቆረጡ» ይላል። እዚህ ላይ ሁለት አሳቦች ተካተዋል። የመጀመሪያው የጉዞ አቸው መግለጫ ነበር። የእግዚአብሔር ፍላጎት ሰዎች ከኃጢአት ሕይወት ወደሚያድግ ቅድስና እንዲሸጋገሩ ነው። እስራኤላውያን ግን ወደ ሌላ አቅጣጫ እያመሩ ነበር። በዳዊትና ሰሎሞን ዘመን ቅዱሳን ሕዝቦች ነበሩ። አሁን ግን እየፈራረሱ፣ ከቅድስና ወደ ኃጢአተኝነትና ዓመፀኝነት እየተሸጋገሩ በመሄድ ላይ ነበሩ። ሁለተኛ፣ የያዙት ነገር ሁሉ ምንጭ ከሆነው ከእግዚአብሔር

ተለይተው ነበር። አንድ መኪና አገልግሎት ሊሰጥ የሚችለው ነዳጅ ሲኖረው ብቻ ነው። ነዳጅ ከሌለው መኪናው ምንም ዓይነት ውበት ሲኖረው ዋጋ የለውም። እስራኤላውያን ያለ እግዚአብሔር መንቀሳቀስ የሚችሉ መስሏቸው ነበር። የራሳቸውን ሀብት ሊያከማቹ፣ የራሳቸውን እህል ሊያመርቱ፣ ከጠላቶቻቸው ራሳቸውን ሊጠብቁ፣ ወዘተ. . . የሚችሉ መስላቸው። ይሁንና፣ ይህንን የማድረግ ዓቅም እንደ ሌላቸው ወዲያው ታወቀ። በራሳቸው መንገድ ነገሮችን ለማከናወን በመምረጣቸው፣ ራሳቸውን የበረከት፣ የኃይልና የጥበቃ ምንጭ ከሆነው ከእግዚአብሔር ለዩ። እግዚአብሔር ርዳታውን እንዳላቋረጠ ልብ በል። ራሳቸው በራሳቸው ምርጫ ከእግዚአብሔር ርዳታ ተቆረጡ። እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ባለን ግንኙነት ምርጫዎችን ይሰጠናል። ስለሆነም፣ እርሱን በመከተል ርዳታውን፣ በረከቱንና ኃይሉን ለመቀበል ወይም የራሳችንን ሀብት በመጠቀም ነገሮችን በራሳችን መንገድ ለማከናወን ልንመርጥ እንችላለን። እግዚአብሔር የራሳችንን መንገድ እንድንሞክር ይፈቅድልናል። ይሁንና፣ የምርጫችንን ውጤቶች ለመሸከም እንገደዳለን። መዘዞቹ እግዚአብሔርን የመከተል ምርጫ አለማድረጋችን ተፈጥሯዊ ውጤቶች ናቸው።

6ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የእስራኤል ሕዝብ ከተገለጸበት ሁኔታ ልንማራቸው የምንችላቸውን ትምህርቶች ዘርዝር። ለ) የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እስራኤልን የምትመስለው እንዴት ነው? ሐ) ሕይወትህን ተመልከት። በሕይወትህ ኃጢአትን የምታጠራቅምባቸው መንገዶች አሉ? ይህ ከእግዚአብሔር እንደተመለሰህ፣ እንደናቅኸውና፣ ራስህን ከእርሱ እንደቆረጥህ የሚያመለክት ነው? እንዲህ ከሆነ፣ አሁኑኑ ኃጢአትህን ለእርሱ ተናዝዞ ወደ በረከት መንገድ ተመለስ። ዛሬ እርሱን ለመከተል ምረጥ።

4. የይሁዳ ሕዝብ ያለመታዘዝ ውጤቶች (ኢሳ. 1:5-9)

ከመጽሐፍ ቅዱስ መሠረታዊ ሕግጋት አንዱ የምንዘራውን ማጪድ ነው (ገላ. 6:7-8)። በሕይወታችን እግዚአብሔርን የሚያስከብሩትን ነገሮች ብንዘራ፣ የእግዚአብሔርን በረከት እናጭዳለን። ነገር ግን በሕይወታችን ውስጥ እንደ ሥጋ ፈቃድ የሆኑትን ነገሮች ብንዘራ፣ የእግዚአብሔርን ተግሣጽና ቅጣት እናጭዳለን። በይሁዳ ሕዝብ ላይ የደረሰው ይኸው ነበር። ኢሳይያስ የይሁዳ ሕዝብ ሁኔታ በቀጥታና በተምሳሌታዊ መንገድ እንዴት እንደገለጸው ተመልከት።

1. ተምሳሌታዊ ቋንቋ በመጠቀም፣ ኢሳይያስ የይሁዳን ሕዝቦች ከፍተኛ ድብደባ ደርሶበት ከራስ ጸጉሩ እስከ እግር ጥፍሩ ድረስ በቁስል እንደተወረሰ ሰው ይገልጻቸዋል (ቁ. 5-6)። ልቡም ሳይቀር ተጎድቷል፤ ደክሟል። (ማስታወሻ፤ እነዚህ

ተመሳሳይ አሳቦች «መመታት፥ መቁሰልና መምገል» በኢሳይያስ 53:4-5 መከራ የሚቀበለውን ባሪያ ለመግለጽ አገልግለዋል። ይኸውም የሕዝቡን መንፈሳዊ ችግሮች ወስዶ በመስቀል ላይ እንደሚሸከም ለማመልከት ነው።) ይህም ብቻ አይደለም። ለሰውዬው እንክብካቤ የሚያደርግለት ሰው አልነበረም። ከቁስሎቹ ላይ መድኃኒት አልተጨመረለትም። ይህ ደግሞ ቁስሎቹ እያመረቀዙና እየሰፉ እንዲሄዱ አደረጋቸው። የሚያመረቅዝ ቁስል መጀመሪያ ሊፈርጥ፥ ዘይት ሊጨመርበት (ጥንታዊ መድኃኒት) እና በጨርቅ ሊታለር በተገባው ነበር። እግዚአብሔር ሕዝቡን ወደ ራሱ ለመመለስ ከጊዜ ወደ ጊዜ አስቸጋሪ ሁኔታዎችን ሲልክባቸው መቆየቱን እየተናገረ ነበር። እያንዳንዱም ከፍተት እነርሱን ወደ ራሱ ለመመለስ የሚፈጽመው የቅጣት «ምት» ነበር። ረሃብ ለሕዝቡ አንድ ምት ሲሆን፥ የእርስ በርስ ጦርነትም ሌላው ምት ነበር። የውጭ አገር ጦርነት ደግሞ ሌላው ምት ሆኖ ተገኝቷል። አንበባ፥ ድርቅ፥ በሽታ፥ የዱር እንስሳት ሁሉ እግዚአብሔር ይሁዳን ወደ ራሱ ለመመለስ የሚያመጣቸው ችግሮች ነበሩ። እነርሱ ግን አልተመለሱም። እንዲያውም እግዚአብሔር እነዚያን ሁሉ አበላዎች ካመጣባቸው በኋላ፥ የይሁዳ ሰዎች ልባቸው ዝሎ ተስፋ ቆረጡ። የእግዚአብሔር ቅጣት ወደ ንስሐና መንጸት አልመራቸውም። በእግዚአብሔር ላይ ማመፃቸውን በመቀጠል ፈዋሹን የበረከት ዘይት አሻፈረኝ አሉ። መንገዳቸውን ብቻ ቢቀይሩ ምቱ ያቆም ነበር። ምንም እንኳ ችግሮቹን የጠነሰሳቸው ራሱ እግዚአብሔር ቢሆንም፥ አይሁዳውያን በኃጢአታቸው ምክንያት ራሳቸው በራሳቸው ላይ ያስከተሉት መዘዝ እንደሆነ እንዲገነዘቡ እግዚአብሔር ፈለገ።

2. ከዚህ በመቀጠል ኢሳይያስ የይሁዳን ሕዝብ ዐቢይ ችግር ይገልጻል (ቁ. 7-8)። በተደጋጋሚ ይዋጉና እንደ እስራኤል፥ ሶርያ፥ ፍልስጥኤም፥ ዌዶም፥ ግብፅ፥ አሦርና በኋላም እንደ ባቢሎን በመሳሰሉት አገሮች ይረቱ ስለነበር፥ ብዙውን ጊዜ ምርታቸውን ለራሳቸው ከመሰብሰባቸው በፊት ሌሎች ይወስዱባቸው ነበር። «የጽዮን ሴት ልጅ» ተብላ የምትጠራው የኢየሩሳሌም ርእሰ-ከተማ እንዲህ ያለ የጦርነትና የረሃብ አደጋ ስለወደቀባት፥ ነዋሪዎቿ አንድም ወደ ሌሎች አገሮች ለመሄድ አልያም በምርኮኛነት ለመጋዝ ተገደው ነበር። (ከተማዬ ቱ በጦርነቱ ወቅት የነበረችበትን ሁኔታ ለመመልከት 2ኛ ነገሥት 6:24-7:20 ተመልከት።) [ጽዮን ሌላው የኢየሩሳሌም ስም ሲሆን፥ በተለይ የዳዊት ቤተ መንግሥትና ቤተ መቅደስ

የነበረበትን የኢየሩሳሌም ክፍል ያሳያል። በትንቢተ ኢሳይያስ ውስጥ ግን ጠቅላላውን የኢየሩሳሌም ከተማ እንድታመለከት ተደርጋ ተገልጿለች።] በዚህ ጊዜ ኢየሩሳሌም እህሉ እንደተሰበሰበ ማሳ ባዶዋን ነበረች። በመከር ወቅት ሰዎች አነስተኛ መጠለያ ሠርተው እዚያው እየኖሩ እህላቸውን ከሌሎችና ከአራዊት ይከላከሉና የመሰብሰብ ተግባራቸውን ያከናውኑ ነበር። እህሉ ከተሰበሰበ በኋላ የሚጠበቅ ነገር ስለማይኖር፣ ከመስኩ ላይ የሚኖር ሰው አይገኝም።

3. አሁንም ተምሳሌታዊ አገላለጽ በመጠቀም፣ ኢሳይያስ የኢየሩሳሌምን ከተማ ከሰዶምና ገሞራ ጋር ያነጻጽራል (ቁ. 9)። በዘፍጥረት 19 እግዚአብሔር ሁለቱን ከተሞች በኃጢአታቸው ምክንያት እንዳጠፋቸው ትዝ ይልሃል። ኢሳይያስ እነዚህን ሁለት ከተሞች በመጠቀም ኢየሩሳሌም ምን ዓይነት ከተማ ወደ መሆን ደረጃ እንደደረሰችና ከእግዚአብሔር ቅጣት የተነሣ ምን ዓይነት ጥፋት እንዳጋጠማት ይናገራል። ኢየሩሳሌም የሰዶምንና የገሞራን ያህል በኃጢአት የተበላሸች ከተማ ነበረች። ስለሆነም፣ እግዚአብሔር ከተማዬቱን የሚያጠፋ ፍርድ ያመጣባት ነበር። ይሁንና፣ እግዚአብሔር የምሕረት አምላክ ነበር። ምንም እንኳ ይሁዳ የሰዶምና ገሞራ ፍርድ የሚገባት ቢሆንም፣ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር የአብርሃምን ዘር ለማስቀረት ጥቂት ሰዎችን ለማስተረፍ ይችል ነበር። ይኸውም የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃሎች ለመፈጸም ነው። «የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር» የሚለው ስም የተጠቀሰው የእግዚአብሔርን ኃይል ለማመልከት ነበር። እግዚአብሔር የማይታይና የማይረታ ታላቅ ሠራዊት እንደሚመራ ሆኖ ተገልጾአል። ስለሆነም ፈቃዱን ለመፈጸም የሚያስችል ታላቅ ኃይል በእርሱ ዘንድ አለ።

7ኛ ጥያቄ፡- 2ኛ ዜና 28ን አንብብ። ሀ) እግዚአብሔር ይሁዳን ያሸንፋ ዘንድ የተጠቀመባቸውን የተለያዩ አገሮች ዘርዝር። ለ) በዚህ ምዕራፍ ውስጥ የሚገኙ ከስተቶች ኢሳይያስ ከዘረዘራቸው ጋር የሚመሳሰሉት እንዴት ነው?

የጾዝያንና የኢዮአታም አገዛዝ ጊዜያት ሰላማዊ ስለነበሩ፣ በነዚህ ቁጥሮች ውስጥ ኢሳይያስ የትኞቹን ከስተቶች እንደሚጠቅስ አናውቅም። ይህ ምናልባትም የዚህ ምዕራፍ ትንቢቶች ወደ ኢሳይያስ የመጡት ከኢዮአታም የአገዛዝ ዘመን በኋላ እንደሆነ ሊያመለክት ይችላል። ምናልባትም ኢሳይያስ የሚያመለክተው በአካዝ ዘመን አያሌ አገሮች ይሁዳን ወግተው ያሸንፋበትን ወቅት ይሆናል። በዚያን ጊዜ በርካታ አይሁዶች የመገደልና በምርኮኝነት የመወሰድ ዕጣ ደርሶባቸዋል። ወይም ደግሞ በሕዝቅያስ ዘመን የነበረውን የአሦር

ጭቆና (ኢሳ. 36-37) ይሆናል። ምናልባትም ደግሞ ኢሳያይስ በራእዩ አማካኝነት በባቢሎን ምርኮ ወቅት የሚሆነውን አርቆ በማየት እነዚያ ጊዜያት አስቀድመው የተፈጸሙ ያህል እየገለጸቸው ይሆናል (ስለ እነዚያ ጊዜያት ገለጻ ሰቆቃው ኤርምያስ 1-5 ተመልከት)።

ብዙውን ጊዜ ከመውቀስ ይልቅ ማመስገንና ማበረታታት እንደሚችል ስለምናምን፤ የኢሳያይስ ትንቢት በማበረታቻና በምስጋና ቃላት ቢጀመር ይቻላል እንደነበር ልናስብ እንችላለን። ኢሳያይስም በይሁዳ ሕዝብ ውስጥ ያያቸውን አንዳንድ መልካም ነገሮች ሊናገር ይችላል እንደነበር አይጠረጠርም። ወይም ደግሞ ሰዎች እንዳይቆጡት የሽንገላ ቃላት ሊጠቀም ይችላል ነበር። ይሁንና፤ ይህ ሐሰተኛ ነቢያት ከእግዚአብሔር ይልቅ ሰዎችን ለማስደሰት በሚፈልጉበት ጊዜ የሚያደርጉት ነው። ኢሳያይስ ሰዎች እውነቱን አውቀው ንስሐ ይገቡ ዘንድ እውነተኝነት የበለጠ አስፈላጊ እንደሆነ ያውቅ ነበር። እንዲሁም ደግሞ ሰዎች ላይወዱ ቢችሉም እንኳ እግዚአብሔርን መፍራትና እርሱ የሚናገረውን መናገር ሰዎችን ከመፍራትና እነርሱ የሚያስቡትን ከመናገር የበለጠ አስፈላጊ እንደሆነ ያውቅ ነበር (ኢሳ. 51፡7፤ ኤር. 1፡6-8፤ ሕዝ. 2፡3-8፤ 3፡4-11)።

እግዚአብሔር ዛሬም ከእያንዳንዱ የቤተ ክርስቲያን መሪ ይህንኑ ይፈልጋል። እጅግ ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ማኅበረ ምእመኑን የሚሸነግሉባቸውን መንገዶች በመፈለግ ሰዎች ለመስማት የሚፈልጉትን ይናገራሉ። የድርጊታቸውንም ትክክለኛነት ለማስረዳት ሲሉ ምእመናንን ተስፋ ለማስቆረጥ እንደማይፈልጉ ይናገራሉ። ይሁንና፤ ሰዎቹን በግልጽ ባለማስጠንቀቃቸው ሰዎች የእግዚአብሔርን ቅጣት እንዲቀበሉ በር እየከፈቱላቸው መሆኑ ግልጽ ነው። የቀዶ ሕክምና ታካሚውን ቢጎዳም ከበሽታው ሊፈውሰው ይችላል። እንደዚሁም ለሰዎች ነፍስ ፈውስ ሊያመጣ የሚችለው የእግዚአብሔር ግልጽ እውነት ብቻ ነው።

8ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ይሁዳ የነበረችበትን ሁኔታ ከቤተ ክርስቲያን ሁኔታ ጋር አነጻጽር። እንዴት እንደሚመሳሰልና እንዴት እንደሚለያይ ግለጽ። ለ) አንድ የቤተ ክርስቲያን መሪ ሰዎች ንስሐ ይገቡ ዘንድ የሕዝቡን ኃጢአት በግልጽ መናገር የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? ሐ) ቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር ክብር ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ለመሆን ልትወስዳቸው የሚገባቸው እርምጃዎች የትኞቹ ናቸው?

ሁለተኛ ቀን ኢሳያይስ 1፡10-20

ቤተ ክርስቲያንቷ ጤነኛ ትመስል ነበር። ብዙ ሰዎች በየሰንበቱ ወደዚያው ይጎርፋሉ። ጉባዔው ባለው ዓቅም ሁሉ መንፈሳዊ መዝሙሮችን ይዘምራል። አያሌ የመዘምራን ቡድኖች የነበሩ ሲሆን፤

ሕዝቡም የወንጌል ስርጭቱን በገንዘቡ ይደግፋል። ወንጌላውያኑም በከፍተኛ ስሜት የታጀቡ ስብከቶችን ያቀርባሉ። ብዙውን ጊዜ የስብሰባው ፍጻሜ በዕንባዎች፣ በኃጢአት ኑዛዜ ይሞላል፤ አንዳንዴም ክርስቶስን ለመከተል ውሳኔ ይደረጋል። የቤተ ክርስቲያኒቱ ምእመን እግዚአብሔር ተግባራቸውን እንደሚደግፍ ያስባሉ። ዳሩ ግን ቤተ ክርስቲያኒቱ ጤነኛ አልነበረችም። እግዚአብሔርም በእነርሱ ደስ አልተሰኘም ነበር። የሚያመልኩ በማሰመሰል ላይ መሆናቸውን እግዚአብሔር ያውቅ ነበር። እንባቸው ከልብ ያልሆነ «የአዞ እንባ» ነበር። በአዘቦት ቀናት ሥራቸው ከማያምኑ ሰዎች የተለየ አልነበረም። መሪዎቻቸው በኃጢአት ውስጥ የሚኖሩ ሊሆኑ፣ ብዙውን ጊዜ የምጽዋት ገንዘብ ለራሳቸው ይወስዱ ነበር። ለእግዚአብሔር በልግስና የሚሰጥ ሰው አልነበረም። ብዙዎቹ ሰዎች በሳምንት አሥር ወይም ሃያ ሣንቲም ብቻ ይሰጡ ነበር።

9ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከላይ የተጠቀሰችው ምሳሌያዊት ቤተ ክርስቲያን በኢትዮጵያ ውስጥ አብዛኛዎቹን አብያተ ክርስቲያናት የምታንጸባርቅ ይመስልሃል? ለ) እግዚአብሔርን የሚከተሉ እየመሰሉ በሙሉ ልብ ለእርሱ አለመኖር ምን ያህል ቀላል ነው?

ቤተ ክርስቲያንን ለማጥቃት ሰይጣን ከሚጠቀምባቸው ውጤታማ መሣሪያዎች አንዱ ግብዝነት ነው። ሰዎች ለእግዚአብሔር የሚገደው ነገር ቢኖር በዕለተ ሰንበት የሚሆነው እንቅስቃሴ ብቻ ነው ብለው እንዲያስቡ ያደርጋቸዋል። ስለሆነም ወደ ቤተ ክርስቲያን መጥተው ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ይዘምራሉ፤ የመዘምራን ቡድኑ የሚያቀርበውን መዝሙር በመስማትም «ሃሌሉያ!» እያሉ ይጮኻሉ። ያልተገነዘቡት ነገር ቢኖር እግዚአብሔር ውስጣዊ አስተሳሰባቸውና ውጪያዊ ተግባራቸው አንድ ዓይነት እንዲሆኑ መፈለጉን ነው። እርሱ የሚፈልገው ከታዛዥነትና ለእርሱ ካላቸው ፍቅር የሚወጣውን አምልኮ ነው።

በኢሳይያስ ዘመን፣ የይሁዳ ሰዎችም በተመሳሳይ መንገድ ተሳስተው ነበር። ወደ ቤተ መቅደስ ሄደው እንስሳትን በመሠዋት እግዚአብሔርን ያመልኩ ነበር። እንዲያከብሩ የተነገሯቸውን የበዓላት ቀናትም ያከብሩ ነበር። እንዲመገቡ የታዘዙትን የምግብ ዓይነት ብቻ ይመገባሉ። እንግዳ ሰው ወደ እነርሱ ቢመጣ ምንም የተበላሸ ነገር አይታየውም። ይሁንና፣ እግዚአብሔር የሕዝቡን ልብ ተመለከተ። በዚህም በመካከላቸው እጅግ የከፋ ስሕተት ነገር እንዳለ ተገነዘበ። ሕዝቡ ፈጥነው ንስሐ ካልገቡ ሊቀጣቸው እንደሚገደድ አስታወቀ።

10ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 1:10-20ን በጥንቃቄ አንብብና የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልስ። (ሀ) 1) እግዚአብሔርን ሊሰሙ የሚገባቸው እነማን ነበሩ? 2) ምን ሊሰሙ ይገባቸው ነበር? 3) የይሁዳ ሰዎች የተነጻጸሩት

ከምን ጋር ነበር? ለምን? (ለ) 1) ይሁዳ ያደረገቻቸውንና እግዚአብሔር እንደማይፈልግ የተናገራቸውን የተለያዩ ሃይማኖታዊ ክንውኖች ዘርዘር። 2) ዘኁል. 28:1-15 ተመልከት። እግዚአብሔር ራሱ ያዘዛቸውን ሃይማኖታዊ ተግባራት ያልፈለገው ለምን ይመስልሃል? (ሐ) እግዚአብሔር ጸሎታቸውን ለመስማት ያልፈለገው ለምን ይመስልሃል? (መ) 1) እግዚአብሔር አምልኮአቸውን እንዲቀበል ምን ማድረግ እንዳለባቸው ተናገረ? (ቁ. 16-17)። 2) እነዚህ ተግባራት ለእግዚአብሔር አስፈላጊ የሚሆኑት ለምን ይመስልሃል? 3) እነዚህን ተግባራት በሕይወትህ እንዴት እያደረግህ እንደሆነ ግለጽ። 4) ቤተ ክርስቲያንህስ እንዴት እያደረገቻቸው ነው? (ሠ) እግዚአብሔር ንስሐ ቢገቡ ኃጢአታቸውን ምን ያደርጋል? (ረ) 1) እግዚአብሔር ቢታዘዙት ምን ለማድረግ ቃል ገባላቸው? 2) እግዚአብሔር ባይታዘዙት ምን እንደሚያደርግ ተናገረ? (ሰ) በዚህ ክፍል ውስጥ የሚገኙና ለዛሬው ዘመን ዐበይት ጠቀሜታ ያላቸው ትምህርቶች የትኞቹ ናቸው?

5. የጽድቅ አኗኗር ውጤት ባልሆነው አምልኮ ላይ የእግዚአብሔር አመለካከት (ኢሳ. 1:10-15)።

እግዚአብሔር የእስራኤላውያንን አምልኮ እንደማይቀበል ለሕዝቡ መሪዎች ማለትም ለንጉሡ፣ ለአለቆች፣ ለካህናት፣ ወዘተ. . . ያስታውቃል። ለምን? ምክንያቱም ለሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት ከፍተኛውን ኃላፊነት የሚሸከሙት መሪዎች መሆናቸውን እግዚአብሔር ያውቅ ነበር። የመሪዎቹ መንፈሳዊ ሕይወት በብዙ መንገዶች የሕዝቡን መንፈሳዊ ሕይወት ይወስናል። ይህንን ከእስራኤል ታሪክ እንመለከታለን። የይሁዳን ነገሥታት ሕይወት ስንመለከት፣ ነገሥታትና ካህናት እግዚአብሔርን በሚፈልጉበት ወቅት ሕዝቡም እግዚአብሔርን ያመልክ እንደነበር እንረዳለን። ይሁንና፣ ነገሥታትና ካህናቱ ከእግዚአብሔር ሲያፈነግጡ፣ ሕዝቡም የእነርሱን ፈለግ ተከትሎ ለእግዚአብሔር ጀርባውን ይሰጣል። የአንዲት አጥቢያ ቤተ ክርስቲያንን መንፈሳዊ ሕይወት ጥልቀት ለመለካት ከፈለግህ፣ የመለኪያ መሣሪያው የመሪዎቹ መንፈሳዊ ሕይወት ነው። መሪዎቹ እግዚአብሔርን የሚወዱና በትሕትና የሚያገለግሉት ከሆኑ፣ ሕዝቡ እነርሱን ወደ መምሰል ያድጋሉ። ነገር ግን ሰዎቹ ራስ-ወዳዶችና ለግል ጥቅም የሚሯሯጡ ከሆኑ፣ ሕዝቡም ራስ-ወዳድና ሥጋዊ ይሆናል።

11ኛ ጥያቄ፡- 1) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የምእመናንን መንፈሳዊ መንቃቃትና ብስለት እንደሚወስኑ የተመለከትኸው እንዴት ነው? 2) ለሕዝቡ መልካም ምሳሌ የሚሰጡ መሪዎች በጣም ጥቂቶች ብቻ የሆኑት ለምንድን ነው?

እግዚአብሔር ለሕዝቡና ለመሪዎቹ የሰጠው ትእዛዝ ወደ «እግዚአብሔር ሕግ» እንዲመለሱ ነበር። «ወደ እግዚአብሔር ሕግጋት

ተመለሱና ተመልከቱት። ሕግጋቱን እንደ መመሪያ ተጠቀሙ። እነርሱም እኔን እንዴት እንደምትወዱኝና እንደምትታዘዙኝ ያሳዩኦቻችኋል። ሲል እግዚአብሔር አጥብቆ ተናገራቸው። ዛሬም መሪዎች የእግዚአብሔርን ቃል አስፈላጊነት ዝቅ የማድረግ ዝንባሌ ይታይባቸዋል። ተገቢውን አምልኮ ለመወሰን ስሜቶቻቸውን በመስፈርትነት ይጠቀማሉ። በዕለተ ሰንበት ጥሩ ስሜት ከተሰማቸውና የአምልኮ አገልግሎት የሕዝቡን ስሜት ከቀሰቀሰ፣ እግዚአብሔርም በእርግጥ ደስ እንደተሰኘ ያስባሉ። የይሁዳም ሰዎች ያሰቡት ይህንኑ እንደነበር አያጠራጠርም። «ወደ ቤተ መቅደሱ እንመጣለን። እንስሶቻችንን እንሠዋለን። የመዘምራትን ዝማሬ እንሰማለን» ይሉ ነበር። ነገሩ ጥሩ ይመስል ነበር። እግዚአብሔር ግን አልወደደውም። ይልቁንም ሕይወታቸውን በእግዚአብሔር ቃል እንዲመረምሩ ነገራቸው። ውስጣዊ አሳባቸውንና መሻታቸውን የሚገልጸውና ወደ እውነተኛ አምልኮ የሚመራቸው የእግዚአብሔር ቃል ነበር (ዕብ. 4:12)። ስሜት መልካም ቢሆንም፣ የእውነተኛ አምልኮ መለኪያ ሊሆን አይችልም።

ለሁለተኛ ጊዜ እግዚአብሔር ይሁዳን በኃጢአታቸው ምክንያት ካጠፋቸው ከሰዶምና ገሞራ ከተሞች ጋር አነጻጸራቸው። አይሁዶች እግዚአብሔርን በትክክል እንደሚያመልኩ አስበው ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ልባቸውንና ውስጣዊ መሻታቸውን ስለሚያውቅ፣ ቀደም ሲል እንዳጠፋቸው የሰዶምና ገሞራ መሪዎች መሆናቸውን ገለጠ።

ከዚያም እግዚአብሔር ከሕዝቡ ልብ ባለመምጣታቸው የሚጠላቸውን ሃይማኖታዊ ተግባራት ይዘረዝር ጀመር። በዚህ ስፍራ እያንዳንዱ የይሁዳ ኃጢአት ተዘርዝሯል።

1. መሥዋዕት - በዘሌዋውያንና በዘኁልቁ እግዚአብሔር አይሁዶች የተለያዩ መሥዋዕቶችን የልባቸው አምልኮት ውጫዊ መግለጫ አድርገው ያቀርቡ ዘንድ አዝዞአቸዋል። በነዚህ ስፍራዎች አምስት ዓይነት መሥዋዕቶች፣ ማለትም የሚቃጠል መሥዋዕት፣ የኃጢአት መሥዋዕት፣ የበደል መሥዋዕት፣ የደገንነት መሥዋዕትና የአንድነት መሥዋዕት ይገኛሉ። (ስለ እነዚህ መሥዋዕቶች የበለጠ ዝርዝር ጥናት ለማድረግ የዘሌዋውያንና ዕብራውያንን የጥናት መምሪያና ማብራሪያ ተመልከት።) ከሁሉም የሚለቀው የመሥዋዕት ክፍል ከአንጀት አካባቢ የሚገኘው ስብ ነበር። ይህ ሁልጊዜም ለእግዚአብሔር የሚሰጥ ሲሆን፣ የመሥዋዕቱ አካል ሆኖ ይቃጠል ነበር። እንዲሁም ደግሞ ደም ይፈስስ ነበር። ይኸው ደም በሰውዬው ምትክ የሚሞተውን እንስሳ የሚወክል ነበር። በሚፈሰው ደምና በሚጠፋው ሕይወት አማካኝነት እግዚአብሔር የኃጢአትን ይቅርታ ይሰጥ ነበር (ዕብ. 9:22)። ይሁንና፣ ለእግዚአብሔር ክብርና ደስታ

ያመጣል የተባለው ነገር በተገቢው ዝንባሌ ባለመከናወኑ እግዚአብሔር ጠላው። እግዚአብሔር የእንስሳው ልዩ አካል የነበረውን ስብ ጠላው። የሚፈሰውን ደም፣ የሚቃጠለውን መሥዋዕት መዓዛና በቤተ መቅደስ ውስጥ የሚደረገውን ግርግር ጠላው። በአጠቃላይ እግዚአብሔር ራሱ ያዘዛቸውን ነገሮች ጠላቸው።

2. ዕጣን - በመቅደሱ ውስጥ በሚገኘው ቅድስተ ቅዱሳን፣ ካህኑ በየዕለቱ ለእግዚአብሔር ዕጣን ያጥናል። የመሠዊያውን ደም ወደ ቤተ መቅደሱ በሚያመጣበት ጊዜ ሁሉ የሚቃጠል ዕጣን መዓዛ መኖር ነበረበት (ዘሌዋ. 4:7)። በተጨማሪም፣ በመሠዊያው ላይ ከሚቀርቡት ከአንዳንድ መሥዋዕቶች ጋርም ዕጣን ይታጠን ነበር። ዳሩ ግን ይህ ሁሉ የሚደረገው ትክክለኛ ባልሆነ አመለካከት በመሆኑ፣ የዕጣኑ ሽታ እግዚአብሔርን ሊያስደስት አልቻለም።

3. የተመረጡ የአምልኮ ቀናት፤ ኢሳይያስ አይሁዶች እንዲከተሉ የታዘዘቸውን ሦስት ዓይነት ሃይማኖታዊ የአምልኮ ቀናት ጠቅሷል። የወር መባቻ የሚውለው በእያንዳንዱ ወር የመጀመሪያ ቀን ነበር (ዘኁ. 10:10)። ዕለተ ሰንበት ወይም ቅዳሜ የሚውለው በሳምንቱ ሰባተኛ ቀን ሲሆን፣ አይሁዳውያን በሙሉ ሥራቸውን አቁመው እግዚአብሔርን ማምለክ ነበረባቸው። ልዩ የጾም ቀናት በዓመቱ ውስጥ የተመረጡትን የተለያዩ ሃይማኖታዊ ቀናት የሚያመለክት ይመስላል። ከነዚህም የማስተሰሪያ ዕለት፣ የመገናኛ ድንኳን በዓል፣ በዓለ ጎምሳ፣ ፋሲካና የቂጣ በዓል ለአብነት የሚጠቀሱ ናቸው። እግዚአብሔር ሕዝቡ ሃይማኖታዊ መስሎ ሲሰበሰብ ለማየት አልፈለገም። ግብዝነታቸው ከእርሱ ጋር ጎብረት ለማድረግ በሚጥሩበት ሁኔታ ደስ እንዳይሰኝ አደረገው። እግዚአብሔር አይሁዶቹ ለራሳቸው ጥቅም እንጂ ለእርሱ እንደማይሰበሰቡ ለማሳየት «መስባሰባችሁ» ሲል ነቅፎአቸዋል። እነዚህን ሃይማኖታዊ ስብሰባዎች መመልከቱ ብቻ ለእግዚአብሔር ሸክም ሆነበት። ይህም በመሆኑ አምልኮአቸውንም በሙሉ ለመቀበል አልፈለገም። (ማስታወሻ፤ በቁጥር 12 ላይ የዕብራይስጡ መጽሐፍ ቅዱስ «ስትመጡ» የሚል አሳብ ሲያስተላልፍ፣ የአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ ግን «በትመጡ» ይላል። አይሁዶቹ እግዚአብሔርን ለማምለክ በፊቱ ይቀርቡ ስለነበር፣ «ስትመጡ» የሚለውን የዕብራይስጥ አሳብ መውሰዱ የተሻለ ነው።)

4. ጸሎት፤ መደበኛና መደበኛ ያልሆኑ ጸሎቶችም እግዚአብሔርን አሳዘኑት። አይሁዶች እጆቻቸውን ለጸሎት በሚያነሡበት ጊዜ፣ እግዚአብሔር ወደ እነርሱ እንደማይመለከት ተናገረ። በጸሎት ጊዜ እጆችን ማንሣት የአይሁዶች ልማድ ነበር። እግዚአብሔር

በጸሎታቸው ደስ ስላልተሰኘ አይሰማቸውም። ይልቁንም ጀርባውን ያሳያቸዋል። ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ቃላትን እየደጋገሙ ቢጸልዩስ? እግዚአብሔር በጸሎታቸው ጉልህነት ይደነቅ ይሆን? ጸሎታቸውንና በጸሎታቸው ውስጥ የሚገኙትን ልዩ ቃላት ቢደጋግሙስ? ይህም ቢሆን የሚፈይደው ነገር አይኖርም። እየደጋገሙ «ሃሌሉያ» ወይም «ኢየሱስ» ማለቱስ? ይህስ እግዚአብሔር ጸሎትን እንዲሰማ ይቀስቅሰው ይሆን? እግዚአብሔርን በጸሎታችን ጮክ ብለን እናነቃው ዘንድ ደንቆሮ አይደለም። አንድን ቃል መደጋገማችንም አያስደንቀውም። እየተንዠረገጉ የሚወርዱ የግብዝነት እንባዎችም እንኳ ለእርሱ ትርጉም አይኖራቸውም። ልባችን ከእግዚአብሔር ጋር ትክክል ከሆነ፤ በለሆሳስ የሚወጣው ዝምተኛ የልብ ጩኸት ምላሽ እንኳ ያገኛል።

12ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከአይሁዶች ሃይማኖታዊ ተግባራት ጋር የሚመሳሰሉና በአብያተ ክርስቲያኖቻችን የምንፈጽማቸው ሃይማኖታዊ ነገሮች ምንድን ናቸው? ለ) አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር ሃይማኖታዊ ተግባሮቻችንን የሚጠላው ይመስልሃል? ለምን? ሐ) እግዚአብሔር በሚወደውና በሚጠላው ሃይማኖታዊ ተግባር መካከል ያለው ልዩነት ምንድን ነው? መ) ከግብዝነት ይልቅ እውነተኛ አምልኮ እንዲኖር ለማበረታታት በቤተ ክርስቲያንህ ምን ልታደርግ ትችላለህ?

እግዚአብሔር ከአይሁዶች አምልኮአቸውን የማይቀበለው በእጃቸው ውስጥ ደም በመኖሩ ምክንያት እንደሆነ ነግሮአቸዋል። ይህን ሲል እግዚአብሔር ምን ማለቱ ነበር? አይሁዶች በሙሉ ነፍሰ-ገዳዮች ናቸው ማለቱ ይሆን? ምናልባትም ላይሆን ይችላል። እግዚአብሔር ለማስተላለፍ የፈለጋቸው ሁለት ዐበይት አሳቦች ሳይኖሩ አይቀሩም። አንደኛ፡ አይሁዶች ለሰው ልጅ ሕይወት ትልቅ ስፍራ አልነበራቸውም። አንድ ሰው ቢኖር ወይም ቢሞት ግድ አልነበራቸውም። የራሳቸው ሕይወት እስከተጠበቀ ድረስ የእነርሱ ነገድ ወይም ቤተሰብ ላልሆኑት ሰዎች ግድ አይላቸውም ነበር። ሌሎች ሰዎች በሕይወት ይኖሩ ዘንድ ስለማይረዱቸው፤ በእጅ አዙር መንገድ እንዲሞቱ በማድረግ ጥፋትን ይፈጽሙ ነበር። ይህ ሰውን የሚያድንበትን መንገድ እያወቀ በግደለሽነት ወደ ሻይ ቤት እንደሚሄድ ሐኪም ነው። በሽተኛውን ረድቶ ማዳን ሲችል ዝም ብሎት በመሄዱ ምክንያት ሰውዬው ይሞታል። ሐኪሙ ሰውዬውን አልገደለውም። ነገር ግን ለሰው ልጅ ካለው ዝቅተኛ ግምት የተነሣ ሊረዳው ሲችል እንዲሞት ትቶታል። ይህም በተዘዋዋሪ መንገድ ነፍሰ-ገዳይ ያደርገዋል።

ሁለተኛ፡ ጎረቤቶቻቸውን አይወዱም ነበር። በኢየሩሳሌምና በይሁዳ የሚኖሩትን ሰዎች አይንከባከቡም ነበር። የሚንከባከባቸው በማጣት ያለ ዕድሜያቸው የሞቱ ድሆች፤ መበለቶችና እንሰማውታዎች ነበሩ። አይሁዶች፡ «እኔ ማንንም አልገደልሁም። በእጅህ ላይ ደም አለ የምትለኝ ለምንድን ነው?» ሊሉ ይችላሉ። ይሁንና፡ መጽሐፍ ቅዱስ የወንድማችን ጠባቂዎች እንደሆንን ያስተምረናል። በችግር ላይ ያሉትን የመርዳት ኃላፊነት አለብን። ለእነርሱ ባለማሰባችን ቢሞቱ፡ በእግዚአብሔር ፊት ነፍሰ-ገዳዮች ነን።

ይህ ዛሬ ለእኛ ለወንጌል አማኝ አብያተ ክርስቲያናት ትልቅ ማስጠንቀቂያ ነው። እግዚአብሔርን በግልጽ ድምፃችንን ከፍ አድርገን ለማምለክ በመሻታችን ለው ሁሉ ያውቀናል። ይህ ምንም የሚያስከፋ ነገር አይደለም። ነገር ግን ድሆችንና በሕይወት ጉዞ እየተፍጨረጨሩ የሚገኙትን ወገኖች በፈቃደኝነታችን እንደምንረዳ ሆነን አንታወቅም። ክርስቲያኖች ከውጭ የገንዘብ ርዳታ ሲያገኙ ሌሎችን ሊረዱ ይችላሉ። ይህ ካልሆነ ግን የራሳቸውን ቤተሰብና በቤተ ክርስቲያናቸው ውስጥ የሚገኙትን ሰዎች ብቻ ይረዳሉ። ይሁንና፡ እግዚአብሔር እኛም እንደ አይሁዶቹ «ነፍሰ-ገዳዮች» ልንሆን እንደምንችል ይናገራል። ለድሆች (ማለትም ለጎዳና ተዳዳሪዎች፡ ለዝሙት አዳሪዎች፡ በየጥጋጥጉ በጥላስቲክ ቤቶች ውስጥ ለሚያድሩ፡ ለስደተኞች፡ ረሃብ ላጠቃቸው ወገኖች) ችግሮች ቸልተኞች ሆነን እንከብካቤ አጥተው እንዲሞቱ ካደረግን፡ ነፍሰ-ገዳዮች ነን። ይህ ከሆነ ደግሞ በጥሩ ሁኔታ የምናከናውነው አምልኮ ለእግዚአብሔር አፍንጫ አስጸያፊ ጠረን ይኖረዋል።

6. እግዚአብሔር ወደሚወደው አምልኮ የሚመሩ ነገሮች (ኢሳ. 1:16-20)

እግዚአብሔር አይሁዶች የሚያካሂዱቸውን የአምልኮ ተግባራት አልጠላም። እንዲያውም በሙሴ ሕግጋት ውስጥ እነዚህን ተግባራት እንዲያካሂዱ አዝዟቸዋል። እርሱ የጠላው እነዚህ ተግባራት ለእግዚአብሔር ከመገዛት አለመመንጫታቸውንና ለሌሎች በመራራትና በማፍቀር አለመገለጻቸውን ነው። እግዚአብሔር አምልኮቸውን ይፈልገዋል። ከእነርሱ ጋር ለመገናኘትና ምስጋናቸውን ለመስማት ይሻል። እርሱም ለእነርሱ ለመናገርና ለማበረታታት ይፈልጋል። ዳሩ ግን በመካከላቸው ንጽሕና እስከሌለ ድረስ «ቅዱስ» የሆነው እግዚአብሔር አምልኮአቸውን ስለማይቀበል፤ ይኸው የእግዚአብሔር መሻት ሊፈጸም አልቻለም ነበር። በመሆኑም፡ እግዚአብሔር በንስሐ ወደ እርሱ ይመለሱ ዘንድ ይለምናቸዋል።

ኢሳይያስ በዚህ ስፍራ የሚዘረዝራቸውን የንስሐ ደረጃዎችን ልብ በል።

1. ታጠቡና ሰውነታችሁን አንጹ፤ ምናልባትም ይህ ማብራሪያ የተወሰደው ከቤተ መቅደስ አምልኮ ሊሆን ይችላል። አንድ ካህን መሥዋዕት ከማቅረቡ በፊት፣ ከቤተ መቅደሱ ውጭ በነሐስ ሳህን እጆቹን መታጠብ ነበረበት። ይህም የራሱን ኃጢአት እንደሚናዘዝ እንደሚነጻም በተምሳሌትነት ያመለክታል። አሁንም እግዚአብሔር ለአይሁዶች የሚናገረው የመጀመሪያው ነገር ሕይወታቸውን በመገምገም ጊዜ እንዲወስዱ፣ ኃጢአታቸውን እንዲገልጹ፣ በእግዚአብሔር ፊት እንዲናዘዙና እግዚአብሔር ኃጢአታቸውን ያስወግድ ዘንድ እንዲጠይቁ ነው።

2. የሥራችሁን ክፋት ከዓይኔ ፊት አስወግዱ፤ ሁለተኛው የንስሐ ደረጃ ስንፈጽም ከነበረው ኃጢአት መመለስ ነው። በእግዚአብሔር ፊት ተግባራችንን እስካልቀየርን ድረስ እውነተኛ ንስሐ አልገባንም። ከእግዚአብሔር ይቅርታ ከጠየቁ በኋላ እንደ ቀድሞው መኖር እግዚአብሔርን በጣም ያሳዝነዋል። ስለሆነም ከኃጢአት መንገዶቻችን ተመልስን ራሳችንን ለእግዚአብሔር ልንሰጥና በታዛዥነት ልንመላለስ ይገባል።

3. መልካም መሥራትን ተማሩ፤ ንስሐ መግባት የእግዚአብሔርን ይቅርታ መጠየቅ ብቻ አይደለም። ወይም ደግሞ ትክክል ያልሆነውን ነገር ከማድረግ መታቀብ ብቻም አይደለም። ይልቁንም እግዚአብሔር በቃሉ የተናገረውን ነገር በማድረግ እርሱን ደስ የምናስኝበትን እርምጃ መውሰድ ነው። የእግዚአብሔርን ሕግጋት መጠበቅ ማለት አለመስረቅ ወይም ዝሙት አለመፈጸም ማለት ብቻ አይደለም። ዳሩ ግን ድሆችን መንከባከብ፣ ወዘተ. . . ማለት ነው።

13ኛ ጥያቄ፡- በኢትዮጵያ ስለ ንስሐ ያለው ግንዛቤ ከዚህ ጋር እንዴት እንደሚነጻጸር ግለጽ። የሚመሳሰለው ወይም የሚለያየው እንዴት ነው?

አምልኮአችን እግዚአብሔርን ደስ ያሰኝ ዘንድ ልናደርጋቸው የሚገቡና እግዚአብሔር የሚወዳቸው ነገሮች ምንድን ናቸው? ኢሳይያስ ሦስት ነገሮችን ዘርዝሯል።

1. ፍርድን ፈልጉ፤ ፍርድ ወይም ፍትሕ ለሌሎች መልካም የሆነውን ማድረግ ነው። ሌሎች የበደሉንን ሳናስብ ለእኛ እንዲያደርጉት የምንፈልገውን ማድረግ ነው። እግዚአብሔር ለእኛ እንደሚያደርገው ሌሎችን መንከባከብ የፍትሕ አድራጊነት ተግባር አካል ነው።

2. የተገፋውን አድኑ፤ ይህ «መገፋት» ወይም «መጨቅን» በአንዳንድ ሁኔታዎች ወይም አንዳንድ ሰዎች አላግባብ ስለተጫደቀው የሕይወትን ውጣውረድ የሚገፋትን ወገኖች ያመለክታል።

3. ለድሀ አደጉ ፍረዱለት፤ ስለ መበለቲቱም ተምዋገቱ፤ በሁሉም ማኅበረሰብ ለመኖር ከሚጣጣሩ የተገፉ ወገኖች በዚህ ክፍል ሁለት ምሳሌዎች ተጠቅሰዋል። እንደሚታወቅ የሚንከባከብ ወላጅ የሌላቸው ልጆች ናቸው። ስለሆነም አንድም በጎዳና ላይ ለመኖር ይፍጨረጨራሉ አልያም ቤት ወዳላቸው ሰዎች ዘንድ ተወስደው ግፍ ይፈጸምባቸዋል። ይህም ግፍ ከዓቅም በላይ ማሠራት ወይም የወሲብ ስለባ ማድረግ ሊሆን ይችላል። ወላጅ ለሌለው ልጅ የሚያስብ ሰው የለም። እንዲህ ዓይነት ልጆች ለራሳቸው መብት የሚታገሉበት መንገድ የላቸውም። ባሎቻቸው የሞቱባቸው መበለቶችም ብዙ መብት የላቸውም። በይሁዳ ምድር የመሬት ባለቤትነት የሚሰጠው ለወንዶች ስለሆነ፤ ባሏ የሞተባት ሴት መሬቷ በባሏ ዘመዶች ስለሚወሰድ ምንም የኑሮ መደገሚያ አታገኝም ነበር። ብዙውን ጊዜ መበለቶች የሚንከባከቧቸው ልጆች የሚኖራቸው ሲሆን፤ ለምግብ፤ ለልብስና ለመጠለያ ገንዘብ አያገኙም ነበር።

14ኛ ጥያቄ፡- ሀ) በኢትዮጵያ የእንደሚታወቁትና የመበለቶች ሁኔታ የይሁዳዎቹን የሚመስለው እንዴት ነው? ለ) ፍርድን ለማድረግና የተገፉትን ለመርዳት አንተ በግልህ ምን እያደረግህ ነው? ሐ) ያንተስ ቤተ ክርስቲያን ምን እያደረገች ነው?

እግዚአብሔር ይህንን ክፍል የሚደመድመው በግብዣ፤ በተስፋ ቃልና በማስጠንቀቂያ ነው።

1. ግብዣው፤ እግዚአብሔር አይሁዶች ከእርሱ ጋር ስለ ሁኔታዎች እንዲወያዩ ይጋብዛቸዋል። «መወቃቀስ» ወይም «መወያየት» የሚለው ቃል መደራደርን አያሳይም። እግዚአብሔር፤ «ከእኔ ጋር ከተነጋገራችሁ አሳቤንና በእናንተ ላይ ላደርግ የነበረውን ሁሉ እቀይራለሁ» እያለ አልነበረም። ይልቁንም፤ ወደ እርሱ እንዲመጡና የመንገዳቸውን የተሳሳተ መሆን እንደሚያሳያቸው እየነገራቸው ነበር። በዚህ ጊዜ ራሳቸውን እግዚአብሔር እንደሚያያቸው አይተው የእግዚአብሔርን መንገዶች ይከተሉ ነበር። ይህም ኃጢአታቸውን እንዲቀበሉና እግዚአብሔርም በምሕረቱ የተግባራቸውን ውጤት እንዲቀይር ያደርግ ነበር። ከቀደመው አለመታዘዝ ሕይወት ያተረፉትን ቁስል ይፈውስላቸዋል። ሌሎችም እንዳያጠቋቸው ይጠብቃቸዋል። ነገር ግን ኃጢአታቸው እጅግ ከፍተኛ እንደሆነና ይቅርታ እንደማይገኝላቸው ቢያስቡስ? «እኔ ሰው ገድያለሁ። ዝሙት ፈጽሜአለሁ። ምንም ዓይነት ይቅርታ አላገኝም» ብለው ቢሟገቱስ? እግዚአብሔር ግን ኃጢአታቸው እንደ ሰማይ ከፍ ቢል ወይም እንደ ደም ውኃ ጥልቅ ቢሆን፤ ሊያስወግድላቸው እንደሚችል ቃል ገብቶላቸዋል። ከእግዚአብሔር

ይቅርታ የተነሣ በምድር ላይ ከሚገኝ ከማንኛውም ነገር በላይ ይነጻጽ። ከበረዶና ከጥጥ በላይ ይፈካሉ።

2. የተስፋ ቃል፤ ንስሐ ቢገቡና ለእግዚአብሔር የታዛዥነት ሕይወት ቢኖሩ፤ እግዚአብሔር በዘዳግም 28 ቃል የገባላቸውን የበረከት ተስፋ ያገኛሉ። እነርሱና ምድራቸው ይባረካሉ።
3. ማስጠንቀቂያ፤ ንስሐ ባይገቡና በዓመፀኛነታቸው ቢቀጥሉ፤ የእግዚአብሔር ቁጣ በእነርሱ ላይ መውረዱን ይቀጥላል። መመታት ብቻ ሳይሆን በጠላቶቻቸው ሰይፍ ይጠፋሉ። የሚደርስባቸውም ቅጣት ጥፋታቸውን እስከማካተት ይጨምር ነበር።

16ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ከዚህ ክፍል ለራስህም ሆነ ለቤተ ክርስቲያን ያገኘሃቸውን ጠቃሚ ትምህርቶች ዘርዝር። ለ) በቤተ ክርስቲያንህ ሊለበኩ የሚገባቸውን የስብከት ርእሶች ዘርዝር።

እግዚአብሔርን ማምለክ ድንገተኛ፤ በተለምዶ የሚካሄድ ቀላል ነገር እንደሆነ ወደ ማሰቡ እናዘነብላለን። ይሁንና፤ አምልኮ ሁልጊዜም የእግዚአብሔርን ሕዝብ ሲያስቸግር ቆይቷል። አምልኮን ከፍቅርና ከታዛዥነት ሕይወት የሚመነጭ አዲስና ሕያው ሳያደርጉ በልማድ ብቻ ማካሄድ ቀላል ነው።

16ኛ ጥያቄ፡- የሚከተሉትን ጥቅሶች አንብብ ኢሳ. 58፤ 1ኛ ሳሙ. 15፡19-23፤ ኤር. 7፡21-26፤ ሆሴ. 6፡6፤ አሞጽ 5፡21-24፤ ሚክ. 6፡6-8። ሀ) አምልኮ ከልባችንና ከሕይወታችን ሊመጣ እንደሚገባ የሚቀርበውን ትምህርት እነዚህ ምንባቦች የሚያጠናክሩት እንዴት ነው? ለ) የግል ጥሞናህን፤ የቤተሰብና የቤተክርስቲያን አምልኮህን ለመመርመር ጊዜ ውሰድ። አምልኮህን ለመለወጥና እግዚአብሔርን በይበልጥ ለማክበር ምን ልታደርግ ይገባል?

ሦስተኛ ቀን ኢሳይያስ 1፡21-31

ተሾመ ለብዙ ጊዜያት በክርስትና የቆየ አዛውንት ነበር። አንድ ቀን ከቤቱ በራፍ ላይ ባለው የዛፍ ጥላ ሥር ተቀምጦ ቀደም ሲል እግዚአብሔር በሕይወቱ ያከናወናቸውን ተግባራት ያስብ ጀመር። በተጨማሪም ከእርሱ ጋር እግዚአብሔርን እንከተላለን ብለው ስለተነሡት ጓደኞቹም ያስብ ጀመር። ነገር ግን የእነርሱ ሕይወት ሌላ አቅጣጫ ነበር የያዘው። እርሱ ግን ወደ ኋላ ዘወር ብሎ ሲያስብ እግዚአብሔር እርሱን የማያስከብር ሕይወቱን እንዴት እንደለወጠው አስተዋለ። እግዚአብሔር በረከትንና መከራን በመቀላቀል ሕይወቱን እንደገና ሠርቶታል። ስለሆነም እግዚአብሔርን ከልቡ ሲወደው ኖሯል። ሕይወቱን በሙሉ ያሳለፈው እግዚአብሔርንና ሌሎች ሰዎችን በማገልገል በመሆኑ፤ እግዚአብሔር አሁን ወደ ዘላለማዊ ቤቱ ቢወስደው ቅር አይለውም። ጓደኞቹ ግን ከእርሱ የተለዩ ነበሩ።

ከረዥም ጊዜ በፊት ሰዎች «ኢንጤ» ብለው እንዳይጠሯቸው እምነታቸውን ይደብቁ ነበር። በእነርሱ ሕይወት ዋነኞቹ ነገሮች ሀብት፣ ምችትና ሥልጣን ነበሩ። እነዚህንም ነገሮች ቢያገኙም ደስታን ግን አላገኙም። ስለሆነም በአሁኑ ሰዓት በመጠጥ እየናወዙ ሕይወትን ያማርራሉ። ወደ ኋላ ተመልሰው የሚያዩት ነገር ቢኖር ብቸኝነትና መራርነት ብቻ ሆኖባቸዋል። በሕይወታቸው እርካታን የሚሰጥ አንድም ነገር አልነበረም። ሞት ደግሞ እጅግ ያስፈራራቸዋል።

እግዚአብሔር እርሱን ተከትለን ለከብሩ እንድንኖር ወይም የራሳችንን የራስ-ወዳድ መንገዶች ተከትለን ለከብራችን እንድንኖር ለእያንዳንዳችን ምርጫ ይሰጠናል። ምንም እንኳን ያንን ምርጫ የመወሰን ሙሉ ብቃት ቢኖረንም፣ የምርጫዎቻችንን ውጤቶች የመቆጣጠር ዓቅም የለንም። የይሁዳ ሕዝብ የሚፈልገውን ነገር መርጧል። ግብዝ መንፈሳዊነትን፣ የሚፈልጓቸውንና የሚያስደስቷቸውን ነገሮች ማድረግን መርጠዋል። በዚህ ጊዜ እግዚአብሔር የምርጫቸው ውጤት ምን እንደሚሆን እየነገራቸው ነበር። «እግዚአብሔር አይዘበትበትም። ሰው የሚዘራውን ሁሉ ያንኑ ደግሞ ያጭዳልና» (ገላ. 6:7)።

17ኛ ጥያቄ፡- ኢሳይያስ 1:21-31 በጥንቃቄ አንብብና የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልስ። (ሀ) ኢሳይያስ የኢየሩሳሌምን የበፊትና ወቅታዊ ሁኔታዎች በማነጻጸር የሚናገራቸው ሦስት ነገሮች ምንድን ናቸው? (ለ) ኢሳይያስ የይሁዳን መሪዎች የሚገልጻቸው እንዴት ነው? (ሐ) በቁጥር 24 አያሌ የእግዚአብሔር ስሞች ተጠቅሰዋል። እነዚህን ስሞች ዘርዘርና ኢሳይያስ በስሞቹ ለማስተላለፍ የሚሞክረው ምን እንደሆነ ግለጽ። (መ) እግዚአብሔር ፍርድን ተከትሎ በረከት እንደሚመጣ ተናግሯል። እግዚአብሔር በኢየሩሳሌም ስለሚያመጣው ፍርድና ከዚያ አልፎ ደግሞ አንድ ቀን ስለሚሰጣቸው በረከት የተናገረው ምንድን ነው? (ሠ) በቁጥር 27-28፣ ንስሐ ለሚገቡና ለጋጢአተኞች ምን እንደሚደርስ አነጻጽር። (ረ) አይሁዶች እግዚአብሔር ለምን እንደሚቀጣቸው ሲገነዘቡ ምላሻቸው ምን ይሆናል? (ሰ) እግዚአብሔር በአይሁዶች ላይ የሚያወርደው ፍርድ ውጤት ምን ይሆናል? (ሸ) በዚህ ክፍል ለዛሬው ዘመን ምን ዐቢይ ትምህርት ይገኛል?

7. ይሁዳ በኢሳይያስ ዘመንና ከዚያ በፊት የነበረችበት ሁኔታ ሲነጻጸር (ኢሳ. 1:21-23)

አንዳንድ ጊዜ የነገሮችን የአሁን ሁኔታ በፊት ከነበሩበት ጋር ማነጻጸሩ አስፈላጊ ነው። አሁን ለእግዚአብሔር ያለን ፍቅርና ቅንፃት ካመንንበት ጊዜ የላቀ ነው? በእግዚአብሔርና በቃሉ እውቀት አድገናል? በጋጢአት ላይ ይበልጥ ድል እየተቀዳጀን ነው? ንጽጽሮች

አሁን ያለንበትንና ወደፊት የምንሄድበትን ለማወቅ ይረዱናል። እያደግን መሆናችንን ወይም አለመሆናችንን ያሳዩናል።

ኢሳይያስ በይሁዳ መንፈሳዊ ሕይወት ላይ የሚያቀርበውን ትንተና የሚጀምረው በዘመኑ የነበሩት አይሁዶች ቀደም ሲል እንዴት እንደነበሩ በማነጻጸር ነው። ምናልባትም ኢሳይያስ ንጽጽሩን ሲያካሂድ ሰዎች በእስራኤል ታሪክ በማንኛውም ወቅት ከታየው ቅንዓትና ንጽሕና በላቀ ሁኔታ እግዚአብሔርን ስለወደዱበትና ስላመለኩበት የዳዊትና የሰሎሞን የንግሥና ዘመን እያሰበ ይሆናል። ወይም ደግሞ እርሱም ሆነ ሕዝቡ በከፍተኛ ደረጃ እግዚአብሔርን ስለወደዱበትና ስላካበሩበት የቦዝያን የመጀመሪያዎቹ የንግሥና ዓመታት እያሰበ ይሆናል። በሁለቱም መንገድ ሁኔታቸው ይበልጥ አስከፊ ነበር። በዚህ ክፍል የሰፈሩትን ንጽጽሮች ልብ በል።

1. ኢየሩሳሌም ከሚስት ጋር ስትነጻጸር፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙውን ጊዜ እስራኤል ከእግዚአብሔር ሚስት ጋር ተነጻጽራለች (ለምሳሌ፡ ሆሴ. 1-3)። ቀደም ሲል እስራኤል ታማኝ ሚስት ነበረች። ባሏ የሆነውን እግዚአብሔርን በፍጹም ልቧ ትወደውና ትታዘዘው ነበር። ሌሎች አማልክትን አታመልካቸውም ነበር። በችግር ጊዜም ከእግዚአብሔር በቀር ለርዳታ ፍለጋ ወደ ሌሎች አገሮች አልሄደችም ነበር። በኋላ ግን የእግዚአብሔር ሕዝቦች ለባሏ ታማኝ እንዳልሆነች ዘማዊ ሴት ኮብላዮች ሆኑ። እግዚአብሔርን ከሚያመልኩት በላይ ሌሎች አማልክትን ያመልኩ ነበር። ዘማዊት ሴት ለባሏ ያላትን ፍቅር ለሌሎች ወንዶች ካላት ፍቅር ጋር እንደምትቀላቅል ሁሉ፤ እስራኤላውያን ለአማልክት ያላቸውን አምልኮ ከአምልኮተ እግዚአብሔር ጋር ይቀላቅሉ ነበር።

አዲስ ኪዳን ከክርስቶስ ጋር ያለንን ግንኙነት ለመግለጽ ይህንኑ ምሳሌ ይጠቀማል። እኛ የክርስቶስ «ሙሽራ» እንደ መሆናችን፤ ለእርሱ ታማኞችና ንጹሐን ልንሆን ይገባል። ይሁንና፤ እግዚአብሔርን ከምንወደው በላይ ዓለምን በመውደድ ታማኝነታችንን የምናጎድል ስንቶቻችን ነን።

2. የእስራኤል ማኅበራዊ ሁኔታ በፊት ከነበረበትበት ጋር ሲነጻጸር፤ ኢሳይያስና እግዚአብሔር ኢየሩሳሌም የፍርድና የጽድቅ ከተማ የሆነችበትን ያለፈ ዘመን በታላቅ አድናቆት መለስ ብለው ተመለከቱት። መሪዎች፣ ፈራጆች፣ ካህናትና ሕዝቡ ሁሉ እግዚአብሔርን በሚያስከብር መንገድ ይኖሩ ነበር። በኢሳይያስ ዘመን ግን የሌሎችን ሕይወት የመታደጉ ጉዳይ ሳያሳስባቸው በነፍስ-ገዳይነት ይመላለሱ ነበር። ግድያ ከሰው ኪስ የገንዘብ በርሳ የመስረቅን ያህል ቀላል ነገር ሆኖ ተገኘ።

3. ኢየሩሳሌም ከብር ጋር ስትነጻጸር፤ ብር ከመሬት ተቆፍሮ ሲወጣ ቆሻሻና ሌሎችም ነገሮች አብረውት ይኖራሉ። ስለሆነም፥ ጌጣጌጥ ለመሥራት ሊጠቅም የሚችለው እነዚህ ቆሻሻዎች ከተወገዱለት በኋላ ብቻ ነው። በአንድ ወቅት እስራኤላውያን በእሳት ነጥሮ እንደወጣ ብር ነበሩ። ከኃጢአት የነጹና ለእግዚአብሔር የሚጠቅሙ ሰዎች ነበሩ። አሁን ግን ከኃጢአት የተነሣ ወደ ቆሻሻነት ተለውጣለች። ቆሻሻ ብር ምንም ጥቅም ወይም ዋጋ የለውም።

4. ኢየሩሳሌም ከወይን ጋር ስትነጻጸር፤ የአይሁዶች ዋነኛ መጠጥ ከወይን ፍሬ የሚዘጋጅ የወይን መጠጥ ነበር። ድህነት ያጠቃቸው ሰዎች ብዛቱን ለመጨመር ወይናቸውን በውኃ ይቀላቅሉ ነበር። ብዙ ውኃ በተጨመረ ቁጥር፤ የመጠጡ ጣፋጭነት እየቀነሰ ይሄዳል። ይህም ከማር በሚሠራው ብርዝ ላይ ብዙ ውኃ በመጨመሩ ምክንያት ጣፋጭነቱ እንደሚቀንስ ማለት ነው። ይሁዳን ሁሉ በተምሳሌትነት የምትወክለው ኢየሩሳሌም እሴቷን፣ ባሕርይዋንና አምልኮዋን ከሌሎች የዓለም ሕዝቦች እሴቶች፣ ባሕርያትና አምልኮዎች ጋር ስለቀላቀለች ጣእሟ ተበላሽ። የእግዚአብሔርን ቃል በመከተል አልጣፈጠችም፤ የዓለምን እሴቶች በመከተልም አልመረረችም። ይልቁንም ቃሉንና ዓለምን በመቀላቀል ጣእም-አልባ ሆነች።

18ኛ ጥያቄ፤ እነዚህን አራት ማነጻጸሪያዎች በመጠቀም፤ አንድ ክርስቲያንና ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር የሰጣቸውን እምሳል አጥተው የማይጠቅሙ ነገሮች ሊሆኑ እንደሚችሉ ማብራሪያ ጻፍ።

የኢየሩሳሌም የጥፋት ምንጭ ምን ነበር? አሁንም እግዚአብሔር ጣቱን የቀሰረው ወደ መሪዎች ነበር (ቁ. 23)። እግዚአብሔር መሪዎችን የገለጸው በአራት መንገዶች ነበር፤

መጀመሪያ፤ ዓመፀኞች ነበሩ። ትክክለኛውን መንገድና የእግዚአብሔርን ቃል ያውቁ ነበር። ነገር ግን እያወቁ ከእግዚአብሔር በመመለስ ያምፁበት ጀመር።

ሁለተኛ፤ የሌቦች ተባባሪዎች ነበሩ። ራሳቸው የፍርድን መንገድ አለመከተላቸው ብቻ ሳይሆን፤ እያወቁ ከእግዚአብሔር ፊታቸውን ከሚሰውሩት ጋር በመተባበር የሌሎችን ሕይወት አበላሹ። ምናልባትም እነዚህ መሪዎች የሌቦች ወዳጆች የሆኑት በሁለት መንገዶች ይሆናል። ምናልባትም በስውር የሌቦችን ቡድኖች በመጠበቅና ሥልጣን በመስጠት የማዋከብና የስርቆት ተግባራቸውን እንዲያከናውኑ ያደርጉ ይሆናል። መሪዎች ከሌቦቹ ጋር ከተባበሩ ሌቦቹን የሚቀጣቸው ሰው አልነበረም። ወይም ደግሞ ሌቦቹ እነማን

እንደሆኑ እያወቁ ምንም እርምጃ ለመውሰድ አልፈለጉ ይሆናል። አንድ መሪ ከሥሩ የሚተዳደር ሰው አንድ ነገር እንዳጠፋ እያወቀ ሰውየውን ወደ ፍትሕ ለማምጣት የማይፈልግ ከሆነ፤ በተዘዋዋሪ መንገድ የዚያ የጥፋተኛው ወዳጅ ወይም የተልእኮው አጋዥ ይሆናል።

ሦስተኛ፡ ጉቦ ይቀበሉ ነበር። ይህም የፍትሕን መዛባት አስከተለ። ምናልባትም ነገሩ የተጀመረው በየዋህነት ይሆናል። «ሁሉም የሚያደርገው ነው። ደመወዜ በጣም ትንሽ ነው። ምን ክፋት አለው?» የሚል ሙግት ሳያነሡ አይቀሩም። ወዲያውኑ ግን ይህ ዓይነቱ ልማድ ጉቦ ለሚሰጡ ሰዎች ብቻ ወደሚሠሩበትና ገንዘብ ለማይሰጧቸው ወይም ሊሰጡ ለማይችሉት ፍትሕ ወደሚያዛቡበት አቅጣጫ መራቸው። በጣም የተጎዱት ድሆቹ ነበሩ።

አራተኛ፡ ለመበለቶችና ለእንለማውታዎች ለመሟገት አልፈለጉም። መሪዎቹ እነዚህን ተከላካይ የሌላቸውን ሰዎች ለመርዳት አልፈለጉም ነበር። ብዙውን ጊዜ የነዚህን ሰዎች አነስተኛ ሀብት መሪዎችና ከበርቴዎች ይወስዱባቸዋል። ምናልባትም ተከላካይ የሌላቸው ሰዎች ዘጊዎች እንደሆኑ፤ ድሆች መሪዎችን በማንኛውም መንገድ ሊረዱ ስለማይችሉ ለእነርሱ መጨነቁ ምንም ጥቅም እንደሌለው አስበው ይሆናል። ምክንያታቸው ምንም ይሁን ምን መሪዎቹ ረዳት የሌላቸውን ሰዎች ለመንከባከብ አልፈለጉም። ድሆቹም ከመሪዎቹ ርዳታና ፍትሕ ከመጠበቅ በቀር የሚያደርጉት አልነበራቸውም።

19ኛ ጥያቄ፡- ሀ) የይሁዳ መሪዎች ዛሬ ከብዙ መሪዎች ጋር የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? ለ) ከብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አሠራርስ ጋር የሚመሳሰሉት እንዴት ነው? ሐ) ሁሉም መሪዎች ጉቦ ቢቀበሉና አንድን ጉዳይ ለማስፈጸም የሚቻለው በዚሁ መንገድ ብቻ ቢሆን፤ የአገሪቱ መጨረሻ ምን ይሆናል? መ) መንግሥት ፍትሕና እውነተኛነትን እንዲከተል ለማበረታታት ቤተ ክርስቲያን ምን ልታደርግ ትችላለች? በመንግሥት ሥራ ላይ የሚገኙ ክርስቲያኖች በተለየ ሁኔታ እንዲኖሩና እንዲሠሩ ለማበረታታት ምን ልታደርግ ትችላለች?

8. ታላቁና የሚያስፈራው ጌታ የሰጠው ምላሽ (ኢሳ.1፡24-31)

በምድር ላይ መሪዎች ማንም ሳያርማቸው እንደፈለጋቸው የሚሠሩ ይመስላል። የይሁዳ ድሆችም ያሰቡት እንደዚያው እንደነበር አይጠረጠርም። ተስፋ መቁረጡ ቀላል ነገር ነበር። ወይም ደግሞ አንተ መንፈሳዊ መሪ ብትሆን፤ ሌሎች የሚሠሩትን መከተሉ ይቀልሃል። ይሁንና፤ እግዚአብሔር የሥራቸው ፍሬ እንደሚያገኛቸው፤ እርሱ እየተመለከተ እንዳለና እርምጃ እንደሚወስድ በአጽንኦት ነግሯቸዋል።

ማስታወሻ፡ እግዚአብሔር በስሞቹ አማካኝነት ራሱን እንዴት እንደሚገልጽ ተመልከት፤

1. ጌታ (አዶናይ) - ሉዓላዊ ጌታ ወይም የአጽናፈ-ዓለሙ ጌታ። ይህ ስም በዕብራይስጥ ቋንቋ የተጻፈበት መንገድ እግዚአብሔር የጌቶች ጌታ እንደሆነ ያመለክታል። እግዚአብሔር በዓለም የሁሉም ጌታ በመሆኑ፤ አይሁዶች እንደ ጌታቸው ማክበራቸውና መዝጋታቸው ትክክል ነበር።

2. ሁሉን ቻይ ጌታ (ያህዌ፣ የሠራዊት ጌታ) - እግዚአብሔር የሰማያዊ ሠራዊት ታላቁ አዛዥ ነው። እርሱ እጅግ ታላቅ ከሚባለው አገር በላይ ኃያል ነው። እግዚአብሔር ከአሦር፣ ከባቢሎን፣ ከግብጽ፣ ከእስራኤል፣ ወይም ከሶርያ በላይ ኃያል ነበር። እርሱ በእጅ የተሠራ ደካማ አምላክ አይደለም። ከሁሉም በላይ እግዚአብሔር በዘላለማዊ ዙፋኑ ላይ የሚቀመጥ አምላክ ነው። ስለሆነም፣ በኃይሉ ሊፈራ ይገባዋል።

3. የእስራኤል ኃያል - እግዚአብሔር ከሁሉም በላይ ኃይልን የተላበሰ አምላክ ነው። ከእርሱ የበለጠ ኃይል ያለው ማንም ምንም የለም። አይሁዶች ከእነርሱ ጋር እንደ ሕዝብ ልዩ ግንኙነት እንደነበረው ማስታወስ ይገባቸው ነበር። እነርሱ እንደ ሌሎች ሕዝቦች አልነበሩም። ታላቅ ፈጣሪ ከሆነ አምላክ ጋር የተለየ ግንኙነት ስለነበራቸው፣ የተለየ አኗኗር ይጠበቅባቸው ነበር።

ኢሳይያስ እነዚህን የእግዚአብሔርን ስሞች የጠቀሰበት ምክንያት ለይሁዳ የእግዚአብሔርን ማንነት ለማስታወስ ነበር። እግዚአብሔር በሰዎች እጆች ወይም አእምሮ የተሠራ ዕቃ አይደለም። ታላቅና ኃያል አምላክ በመሆኑ፣ በፍርድ በሚመጣበት ጊዜ መሪዎችን ጨምሮ ሊቋቋመው የሚችል ማንም የለም።

20ኛ ጥያቄ፡- ሀ) ስለ እግዚአብሔር ፍቅር ያለንን ግንዛቤ ከታላቅነቱ ጋር ሚዛናዊ ማድረግ አስፈላጊ የሚሆነው ለምንድን ነው? ለ) የእግዚአብሔርን ታላቅነት በማሰብ በፍርሃት የምንመላለስ ከሆነ፣ ተግባራችን እንዴት ሊቀየር ይችላል?

እግዚአብሔር በሚያምፁበት ሰዎች ላይ እንደሚመጣ ተናግሯል። ታላቁና አስፈሪው አምላክ በቁጣው ይገለጻል። በዚህም ጊዜ ከሰዎቹ ማንነት አኳያ ሦስት ውጤቶች ይከሰታሉ።

1. እግዚአብሔር ሕዝቡን ያጠራል። እነዚህ እግዚአብሔርን ለመከተል የፈለጉ ሰዎች ሲሆኑ፣ ነገር ግን እግዚአብሔር እንዲደርሱ ወደሚፈልግበት ደረጃ ለመድረስ አሁንም ማደግ ያስፈልጋቸው ነበር። ለእግዚአብሔር ውብና ጠቃሚዎች እንዳይሆኑ የሚያደርጋቸው መንፈሳዊ ቆሻሻ በእግዚአብሔር የቅጣት እሳት

ይቃጠላል። የሚያጠራው የእግዚአብሔር እሳት ተግባሩን ያከናውንና ኢየሩሳሌም እግዚአብሔር ከረዥም ጊዜ በፊት እንድትሆን የፈለጋትን ሆኖ ትገኛለች። ሰዎችን ከማበላሸት ይልቅ ለማነጽ የሚረዳ የጥበብ ምክር የሚሰጡ መልካም ሰዎች የመሪነቱን ስፍራ ይይዛሉ። ይህም ሕዝቡን እግዚአብሔርን ወደሚፈራበት መንገድ ይመራዋል።

እነዚህን አዳዲስ ብቃቶች ለማሳየት ኢየሩሳሌም አዲስ ስም ይሰጣታል። ይህም አዲስ ስም ኢየሩሳሌም ወደፊት የምትሆነውን የሚያንጸባርቅ ይሆናል። መሪዎችና ሕዝቡ በግንኙነቶቻቸው ፍትሕን ስለሚከተሉ፣ ኢየሩሳሌም የጽድቅ ከተማ ትሆናለች። እንዲሁም ደግሞ እግዚአብሔርን በማመንና በመታዘዝ ስለምትመለላስ፣ የእምነት ከተማ ትባላለች።

ይህ ለውጥ የሚመጣው መቼ ነው? የይሁዳን ታሪክ በምናጠናበት ጊዜ፣ ኢየሩሳሌም እግዚአብሔርን በፍጹም ልቧ የተከተለችና ፍትሕ የነገሠባት ከተማ አትመስልም። በመጠኑ ይኸው እውነታ የተፈጸመበት ጊዜ ቢኖር በሕዝቅያስ፣ በአንዳንድ ሌሎች መንፈሳዊ ነገሥታት፣ በዕዝራና በነህምያ ዘመን ነበር። ስለሆነም፣ ይህ የተስፋ ቃል ገና እንዳልተፈጸመ እውነት ነው። አንዳንዶች ይህ የተስፋ ቃል በቤተ ክርስቲያን እንደሚፈጽም ያስተምራሉ። ኢየሱስ ክርስቶስ ይነግሥና እግዚአብሔር ከኢየሩሳሌም ይፈልግ የነበረውን ፍትሕና እምነት እንደሚያመጣ ይናገራሉ። ወይም ደግሞ ይህ የመንግሥተ ሰማይን ክብር በተምሳሌት የሚያሳይ ይሆናል ሲሉ ይገምታሉ። ዜግነት ባገኘንበትና ወደዚያው በምንገሠግሥበት መንግሥተ ሰማይ፣ ከዚህ ቀደም በምድር ላይ ሆኖ በማያውቅ መልኩ ፍትሕና ታማኝነት ይሰፍናል።

ምንም እንኳን በዚህ አመለካከት ውስጥ የተወሰነ እውነት ቢኖርም፣ አንድ ቀን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ኢየሩሳሌም መጥቶ የሚነግሥ ይመስላል። በዚህም ጊዜ ኢየሩሳሌም የፍትሕና የታማኝነት ከተማ መሆኗ ተፈጻሚነትን ያገኛል።

2. እግዚአብሔር ንስሐ የሚገቡትን ያድናል። የክፋትን መንገድ የተከተሉና ዳሩ ግን የእግዚአብሔርን ቃል በመስማት፣ ንስሐ ገብተው ባሕርያቸውን የሚቀይሩና እግዚአብሔርን የሚከተሉ ቅሬታዎች ይኖራሉ። በይሁዳ በሚገኘው የአምልኮት ጣዖት አምልኮ ስፍራ ማለትም «በተወደደው የአድባር ዛፍ» እና «በመረጡት አትክልት» ሐስተኛ አማልክትን ማምለካቸው ይቀራል። እግዚአብሔር ማንኛውንም ኃጢአተኛን እንደሚቀጣው ሁሉ እነዚህንም ወገኖች ይቀጣቸዋል። ይሁንና፣ እግዚአብሔር ቃል ኪዳን አድራጊ፣ ትክክለኛውን ነገር የሚፈጽም፣ ፍትሐዊና ጻድቅ

አምላክ ነው። ስለሆነም፤ ይቅርታን በማድረግ በቃሉ ውስጥ የተሰጡትን የተስፋ ቃሎች ያፈሰሳቸዋል። አይሁዶችን ከነበሩበት ፖለቲካዊም ሆነ መንፈሳዊ ባርነት ገዝቶ በማስመለስ ያድናቸዋል።

3. እግዚአብሔር ንስሐ ለመግባት የሚያፈልጉትን ሰዎች ያጠፋቸዋል። እግዚአብሔርን ባለመስማት ወይም የእግዚአብሔርን ቃል ማስጠንቀቂያ ቸል በማለትና ሕይወታቸውን ባለማስተካከል በዓመፃቸው የሚቀጥሉ ሰዎች የእግዚአብሔርን የከፋ ቅጣት ያገኛሉ። ሰው ከእግዚአብሔር ፍርድ ሊያመልጥ የሚችልበት ብቸኛው መንገድ ንስሐ በመግባትና ኃጢአቱን በመናዘዝ ብቻ ነው። በምድር ላይ ራሳቸውን ዝቅ ለማድረግ ስላልፈለጉ እግዚአብሔር ያጠፋቸዋል። ፍርድ በሚመጣቸው ወቅት ለንስሐ የሚተርፍ ጊዜ አይኖራቸውም። ስለሆነም፤ ጣዖታትን ማምለካቸው ምን ያህል የተሳሳተ ነገር እንደሆነ ይገነዘባሉ። (ማስታወሻ፡- በጥንት ጊዜ ለአምልኮተ ጣዖት የሚሰማሙ ስፍራዎች በኮረብታዎች ላይ በሚገኙት ዛፎች ውስጥ ነበር። ይህም ዛሬ አንዳንድ ሰዎች በኮረብታዎች ወይም በትላልቅ ዛፎች አካባቢ በተሠሩ አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ለማምለክ እንደሚፈልጉ ዓይነት ነው። በነዚህ አምልኮዎች ውስጥ ከሚካተቱ ነገሮች የዝሙት ተግባርም አንዱ የአምልኮው አካል ነበር።) ምንም እንኳን ሰዎቹ ይህንን ተግባር በመፈጸማቸው ቢያፍሩም፤ ንስሐ መግባታቸውን የሚጠቁም ምልክት የለም። ስለሆነም፤ አትክልቶች ውኃ በማጣት እንደሚጠወልጉ ሁሉ፤ እነርሱም ከእግዚአብሔር ፍርድ የተነሣ ይጠወልጋሉ። አለቆች፤ ሀብታሞች፤ ወጣቶችና ጠንካሮች የሚመስሉ ሁሉ ይረታሉ። ትንሽ የእሳት ብልጭታ በጥቂት ደቂቃዎች የገለባን ክምር ልታወድም እንደምትችል ሁሉ፤ በምድር ላይ መኖራቸውን የሚጠቁም መረጃ እስከማይቀር ድረስ ይወድማሉ። ከዚያ እሳት ሊያድናቸው የሚችል ማንም የለም።

ይህ ትንቢት ሁለት ትርጉሞች ያሉት ይመስላል። እግዚአብሔር በኢየሩሳሌም ላይ በሚያመጣው ረሃብና ጦርነቶች የይሁዳ ኃጢአተኞች ይቀጣሉ። ይህም አይሁዶችን ማጥራት ስለሚጀምር፤ እግዚአብሔርን ወደ ማምለክና መታዘዝ ያዘነብላሉ። ዳሩ ግን ይህ ግማሽ እና ጊዜያዊ ፍጻሜ ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ አንድ ቀን በኢየሱስ ክርስቶስ በማያምኑ ሰዎች ላይ የእግዚአብሔር ቁጣ የሚገለጥበት ቀን እንደሚመጣ ይናገራል። በዚያን ጊዜ ንስሐ የመግባት ዕድል አይኖራቸውም። ለኢየሱስ ክርስቶስ በመገዛት ጉልበቶቻቸውን እንዲያንበረክኩ ይገደዳሉ (ፊልጵ. 2:10)። ከዚያም ወደ ገሃነም ይላካሉ (ራእ. 20:11-14)። ሕዝቡ በረከትን ለመቀበል ንስሐ እንዲገባ የሚፈልገው የፍቅር አምላክ የቁጣና የፍትሕም አምላክ ነው።

ሕይወታቸውን ለውጠው በኢየሱስ ክርስቶስ ለማመን የማይፈልጉትን ይቀጣቸዋል።

21ኛ ጥያቄ፡- ከነዚህ ጥቅሶች ስለ እግዚአብሔርና ከሰዎች ጋር ስላለው ግንኙነት ምን እንማራለን?

አራተኛ ቀን፤ የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊው ስብሰባ ተዘጋጅ።

የሳምንቱ ስብሰባ

የመወያያ ጥያቄዎች

1. ሀ) እንስሳት ለጌቶቻቸው የሚያሳዩትን አክብሮት ሰዎች ለእግዚአብሔር ከሚያሳዩት ጋር አነጻጽር። ከጌታው ጋር ባለው ግንኙነት የበለጠ አክብሮት የሚያሳየው የትኛው ነው? ለ) ሰዎች እንደዚህ የሆኑት ለምን ይመስልሃል? ሐ) ብዙ ክርስቲያኖች በተግባራቸው እግዚአብሔር ምን ያህል በጎነት እንዳደረገላቸውና ምን ያህል ሊያከብሩት እንደሚገባ የሚዘነጉባቸውን መንገዶች ግለጽ።

2. ሀ) ይሁዳ የነበረችበትን ሁኔታ ያንተ ቤተ ክርስቲያን ካለችበት ጋር አነጻጽር። ሁለቱ ሁኔታዎች የሚመሳሰሉትና የሚለያዩት እንዴት ነው? ለ) ከኢሳይያስ ምዕራፍ አንድ እግዚአብሔር ኃጢአትን ስለሚመለከትበት ሁኔታ ምን እንማራለን? ሐ) እግዚአብሔር ሕዝቡን ስለሚቀጣበት ሁኔታ ምን እንማራለን? መ) እግዚአብሔር የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሕዝቡን በንጽሕና እንዲጠብቁ ስለሚፈልግባቸው ሁኔታዎችሉ? ሠ) ሰዎች ንስሐ ይገቡ ዘንድ አንድ የቤተ ክርስቲያን መሪ ኃጢአታቸውን በትክክል መጠቀም የሚኖርበት ለምንድን ነው? ረ) ቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር ክብር ቅድስት ሆና ለመመላለስ ልትወስዳቸው የሚገቡ እርምጃዎች ምንድን ናቸው?

3. ሀ) እግዚአብሔር የሃይማኖት መሪዎች እንደሚያካሂዱትና እርሱ ግን በዚህ ደስ እንዳልተሰኘ የተናገራቸውን የተለያዩ ነገሮች ዘርዝር። ለ) እግዚአብሔር አይሁዶች እንዲያደርጉ የፈለጋቸው ነገሮች የትኞቹ ነበሩ? ሐ) ከአይሁዶች ጋር የሚመሳሰሉና በቤተ ክርስቲያኖችን ውስጥ የምንፈጽማቸው ሃይማኖታዊ ተግባራት የትኞቹ ናቸው? መ) እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ ሃይማኖታዊ ተግባሮቻችንን የሚጠላቸው ይመስልሃል? ለምን? ሠ) እግዚአብሔር በሚወዳቸውና በሚጠላቸው ሃይማኖታዊ ተግባራት መካከል የሚገኙ ልዩነቶች ምንድን ናቸው? ረ) ከግብዝነት ይልቅ በቤተ ክርስቲያን እውነተኛ አምልኮ እንዲኖር ምን ልታደርግ ትችላለህ?

4. ሀ) ኢሳይያስ የሚዘረዝራቸውን ሦስት የንስሐ ደረጃዎች ጥቀስ። ለ) ኢሳይያስ ስለ ንስሐ የሚናገረው ብዙ ሰዎች በኢትዮጵያ

ከሚገነዘቡት የሚለየው እንዴት ነው? ሐ) በቤተ ክርስቲያናችን ብዙ ንስሐ የሚገቡ ሰዎች ቢኖሩም የቅድስናው ጉዳይ ያንን ያህል አመርቂ አይደለም። ይህ ለምን ሆነ ትላለህ?

5. እግዚአብሔር ጭቆናን መታገልን፣ ለመበለቶችና ለእንለማውታዎች መብት መሟገትን፣ ወዘተ. . . ያካተተ አምልኮ እንዲኖር የሚፈልግ መሆኑን ገልጾአል። ሀ) እግዚአብሔር እነዚህ ነገሮች ለአምልኮ አስፈላጊ መሆናቸውን የተናገረው ለምን ይመስልሃል? ለ) እግዚአብሔር በአምልኮአችን ደስ ይሰኝ ዘንድ እነዚህ ነገሮች እንደሚያስፈልጉ የኢትዮጵያ ክርስቲያኖች የሚገነዘቡ ይመስልሃል? ሐ) ቤተ ክርስቲያንህ ለተጨቆኑ ወገኖች ያላትን አሳቢነት ለማሳየት ምን ታደርጋለች? መ) እግዚአብሔር ከሌሎች ጋር ባለን ግንኙነት ደስ ይሰኝ ዘንድ ቤተ ክርስቲያን ልትሳተፍባቸው የሚገቡ ሌሎች ነገሮች የትኞቹ ናቸው?

6. ሀ) ስለ እግዚአብሔር ፍቅር ያለንን ግንዛቤ ከፍትሕ አድራጊነቱ ጋር ሚዛናዊ ማድረግ የሚኖርብን ለምንድን ነው? ለ) የእግዚአብሔርን ታላቅነትና ፍትሕ አድራጊነት እየፈራን የምንኖር ከሆነ፣ ተግባራችን እንዴት ይለወጣል?